

SAGNLANDET LEJRE

Årsrapport 2015

10 LEJRE

SEKTION 1

DAGBLADET • MANDAG 22. JUNI 2015

Der blev udkæmpet hårde kampe i Sagnlandet Lejre.

Her bliver donationen på 65 mio. kroner offentliggjort. Bestyrelsesformand Kristian Kristiansen fortæller om donationen fra A.P. Møller Fonden.

Foto: Per Christensen

Vikingerne kongesæde genskabes

31/3
2016

SAGNLANDET LEJRE – landet du må udforske
Historisk-Arkæologisk Forsknings- og Formidlingscenter

50-års jubilæum med store gaver! Ved fejring af Sagnlandet Lejres jubilæum 21. juni 2015 afslørede bestyrelsesformand, professor, dr. Phil. Kristian Kristiansen en stor donation på 65 mio. kr. fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Donationen var til projekt Sagnkongernes Verden, der skal formidle Lejre-områdets dybe historiske rødder fra jernalder og vikingetid. En anden stor gave fik Sagnlandet af Foreningen Sagnlandets Venner - en 3,5 ton tung, smuk kopi af en runesten. I september donerede Augustinus Fonden 10 mio. kr. til projektet. 2015 blev på alle måder et uforglemmeligt år for Sagnlandet Lejre.

SAGNLANDET LEJRE – *landet du må udforske*

Historisk-Arkæologisk Forsknings- og Formidlingscenter

Slangealléen 2 – 4320 Lejre

Tlf. 4648 0878 – www.sagnlandet.dk – kontakt@sagnlandet.dk

CVR-nr: 33247257

Indhold

SAGNLANDET LEJRE	5
Besøgstal.....	5
Gæsternes tilfredshed.....	6
Markedsføring og Kommunikation.....	9
Årsresultat 2015.....	12
Samfundsregnskab.....	13
SAGNLANDET LEJRES direkte økonomiske udveksling med samfundet.....	13
SAGNLANDETS afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet	14
SAGNLANDET LEJRES indkøbsstruktur	15
Konklusion om SAGNLANDET LEJRES betydning i samfundet	15
 50årsjubilæum med spektakulære gaver for fremtiden.....	17
En rekonstruktion af en af Danmarks ældste runesten.....	18
65 mio. fra A.P. Møllers Fond til Sagnkongernes Verden.....	20
10 mio. fra Augustinus Fonden til Sagnkongernes Verden	20
Sagnkongernes Verden – fra vision til virkelighed	20
Nationalparkprojekt "Skjoldungernes Land" udpeget	23
Åben skole og undervisningssamarbejder på tværs.....	24
"Danmark Bliver Til" bringer kulturen ud blandt borgerne	26
Kultur-Erhverv: Projekt Ledelseskultur & Kultur i ledelse	26
Tak til bidragsydere m.fl.....	27
Tak til bidragsydere.....	28
 2015 – landet du må udforske i ord og billeder	29
Formidling	30
Programlægning, målgrupper og gæsteanalyser	30
Udvalgte eksempler fra årets program.....	31
10-årsjubilæum for International jæger-samler-festival.....	33
Forskning	34
Sagnlandet Lejre – en kulturhistorisk feltstation	34
Jernalderens "vindueskar".....	34
Hammerumfundet – en velbevaret kvindedragt fra romersk jernalder	35
Undervisning	38
Pædagogiske virkemidler.....	38
Indlevelsespædagogik i praksis	39
Undervisningstilbud	40
Skoleevalueringer	41
Åben Skole – udvikling af understøttende lærematerialer	44

Erhvervsturisme	46
Autenticitet, storytelling og prøv-selv	46
I Sagnlandet kan virksomheder omsætte CSR-politik i praksis	46
"Bliv en bedre leder med det samme" – nyt kursuskoncept	47
Serviceøkonomi-studerende fra EASJ tester teorier i praksis	48
 Frivillige.....	49
Sagnlandet Lejres Venner.....	49
Frivillige historiske grupper og foreninger	50
 CSR (Coorporate Social Responsibility).....	51
Samarbejder med velgørende organisationer	51
Bæredygtighed	52
 Formålsparagraf.....	53
Vision: En Fortid i en Nutid med en Fremtid.....	53
Mission: Jeg prøver og jeg forstår	53
Værdigrundlag: Mangfoldighed – Forståelse - Ansvar.....	54
Organisation	55
Bestyrelse.....	56
Direktion.....	56

SAGNLANDET LEJRE

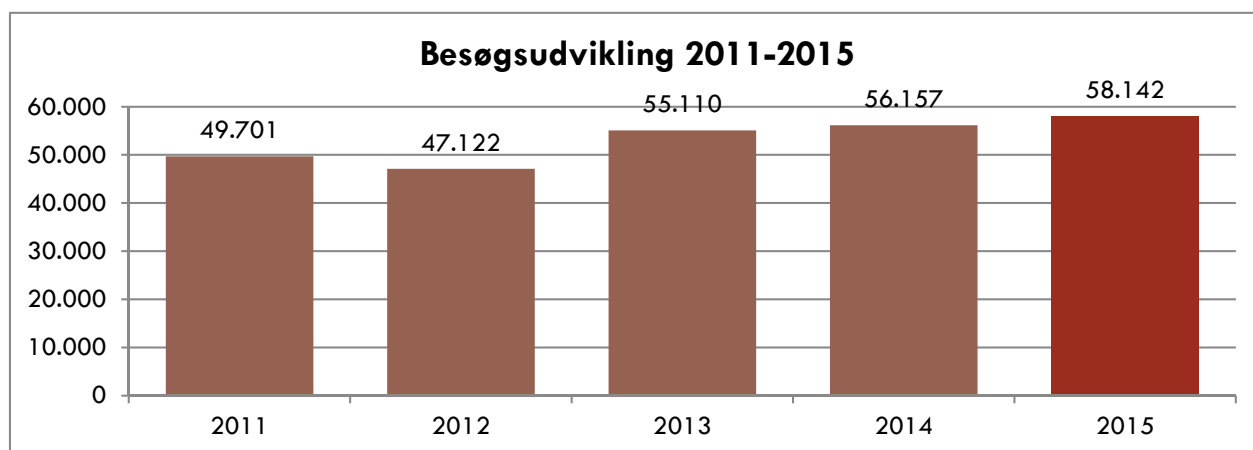
ÅRSRAPPORT 2015

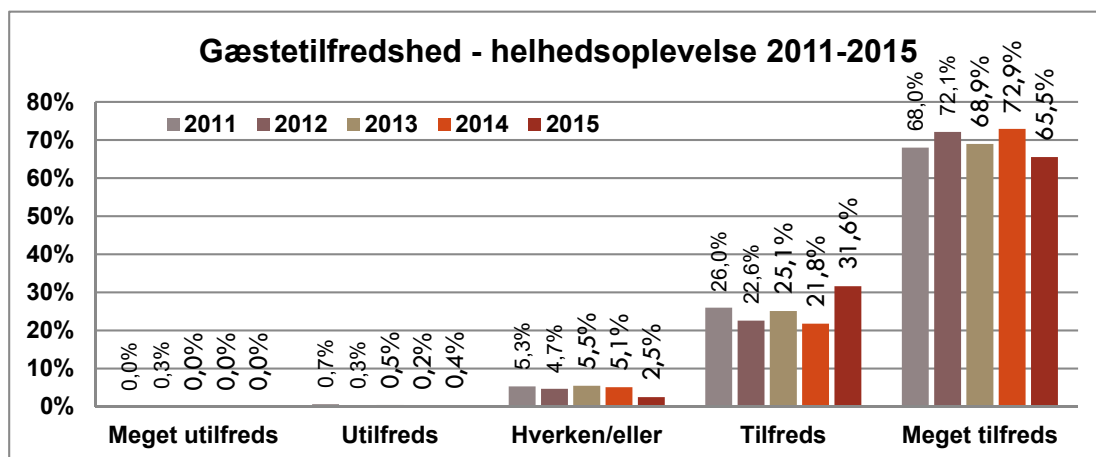
Besøgstal

I forhold til 2014 en stigning på ca. 3,5 %, svarende til +1.985 besøg fordelt med 1/3 på udenlandske og 2/3 på danske besøg. En tidlig, kold og våd påske blev heldigvis fulgt af et køligt men generelt set tørt sommervejr i juni-august, der ikke appellerede til strandvejr, men derimod til udendørs aktiviteter i sommerlandet. Til sammenligning udviser VisitDenmarks overnatningsstatistikker for Region Sjælland næsten status quo i forhold til 2014.

Sagnlandets funktion som turistinformation for Lejre Kommune, der blev indledt i 2014, blev fortsat i 2015. Ved årets udgang blev aftale og udbytte politisk evalueret og forlænget til og med 2016 på baggrund af information fra Sagnlandet og de første 2 års erfaringer. Som en del af servicen for områdets turister, kan turisterne udover personlig vejledning samt netadgang via publikums-PC, finde diverse brochurer fra lokale turistaktører i Sagnlandets turistinfo.

I alt har skrankepersonalet i 2015 uddelt ca. 15.000 lokale turistbrochurer mod ca. 14.000 året før. Særligt positivt er det, at antallet af lokale turistaktører, der får uddelt deres brochurer via Sagnlandets information, er steget fra 10 i 2014 til 22 aktører i 2015.iii Det viser, at kendskabet til Sagnlandets nye fællesfunktion er vokset betydeligt efter indkøringsåret 2014, og at områdets øvrige turistaktører i Sagnlandet ser en mulighed for at få synliggjort deres tilbud overfor potentielle kunder. Sagnlandet glæder sig til det fortsatte samarbejde om at yde god informationsservice på kommunens vegne for vores områdes turister i 2016.

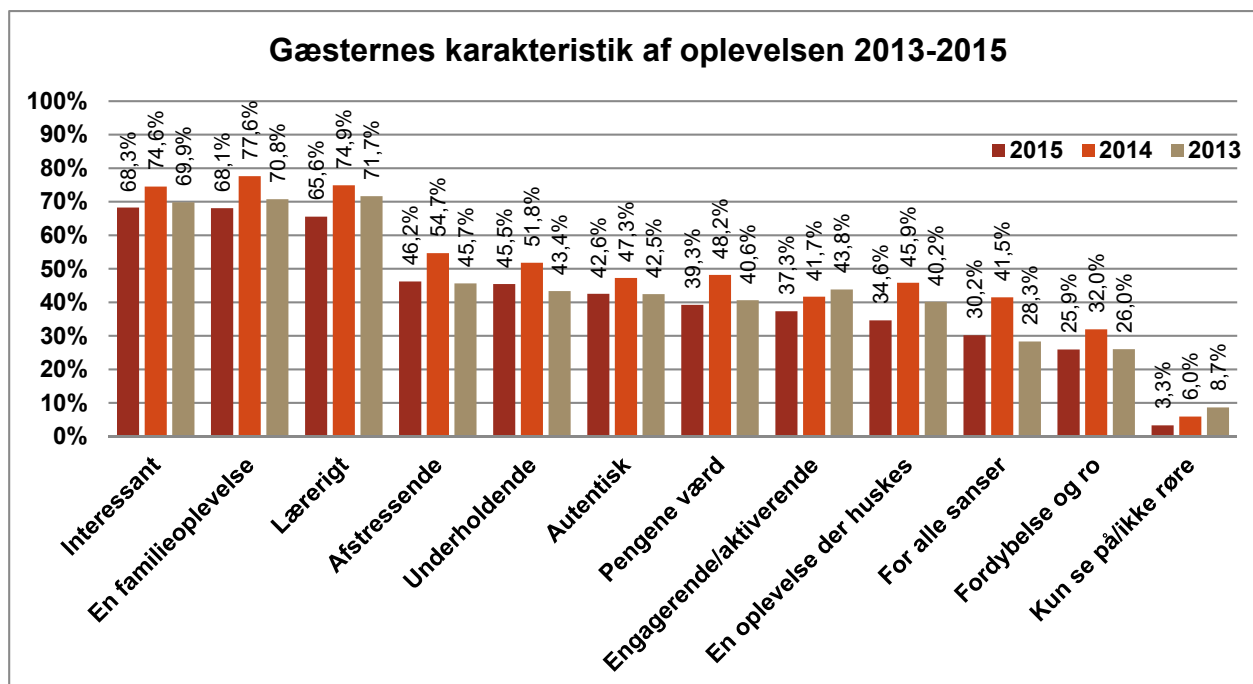
Gæsternes tilfredshed

Sagnlandet måler hvert år gæsternes tilfredshed med besøg, personalets service, faglige viden, initiativ til dialog mv. Det sker via daglige spørgeskemaanalyser. Gæsterne kan kvalitativt udtrykke deres tilfredshed på en skala fra 1 – 5, hvor 1 repræsenterer "Meget tilfreds" og 5 "Meget utilfreds". Desuden analyseres hvorfor gæsterne kommer, hvorfra de kommer, om de overnatter i området mv.

Gæsternes tilfredshed med helhedsoplevelsen er stabil og på højt niveau gennem årene. I 2015 er 97,1 % "Tilfreds" eller "Godt tilfreds". I 2014 var tallet 94,7 %. Selv om flere gæster generelt set har været tilfredse med deres helhedsoplevelse i 2015 end i 2014, må vi konstatere en forskydning i retning af flere på "Tilfreds" og færre på "Meget tilfreds".

Korrigeres analysen for hhv. lavsæson (med lavere aktivitetsniveau) og højsæson (højt aktivitetsniveau i skoleferier) er billedet det samme, hvorfor det er vanskeligt at forklare forskydningen. Samlet set er det fortsat glædeligt, at en yderst ringe andel af gæsterne, kun 0,4 %, er "Meget utilfreds/Utilfreds" med deres oplevelse.

Gæsterne tager også stilling til en række udsagn og vælger et eller flere, som de synes karakteriserer deres oplevelse og udbytte af besøget bedst.

Som Videnspædagogisk Aktivitetscenter med driftstilskud fra Undervisningsministeriet er det glædeligt, at udsagnene "Interessant", "En familieoplevelse" og "Lærerigt" ligger stabilt og sikkert i top 3, blandt de 12 udsagn, gæsterne kan vælge mellem. Ca. 2/3 af alle gæster finder disse tre udsagn kendetegnende for netop deres oplevelse.

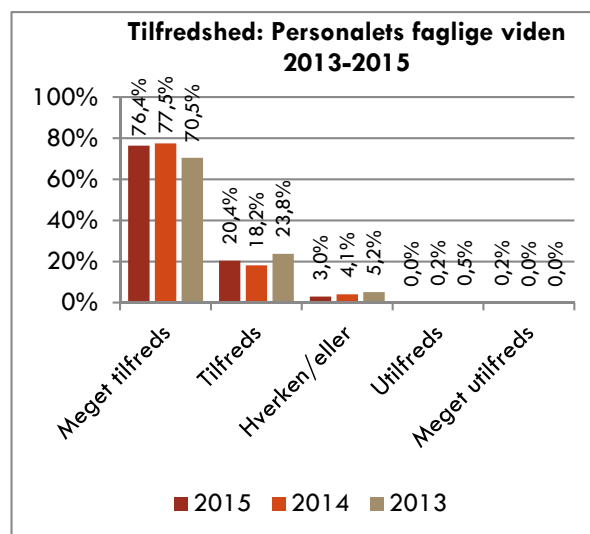
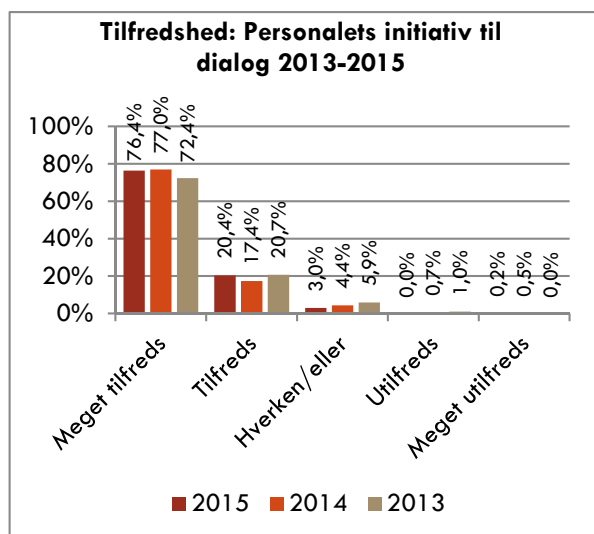
Sagnlandet er en sæsonarbejdsplads med mange studerende fra universiteternes museumsfaglige uddannelser og professionshøjskolernes lærer- og formidleruddannelser. Derfor har Sagnlandet løbende personaleudskiftning. For at sikre kvalitet af formidling og undervisning arbejder vi systematisk med rekruttering og efteruddannelse af sæsonansatte medarbejdere. Bl.a. gennemføres hvert år et introduktionsforløb for såvel nye som gamle medarbejdere. I 2015 har 21 sæsonansatte instruktører gennemgået teoretiske oplæg samt deltaget i praktiske øvelser og workshops efter følgende intensive program over 2 uger:

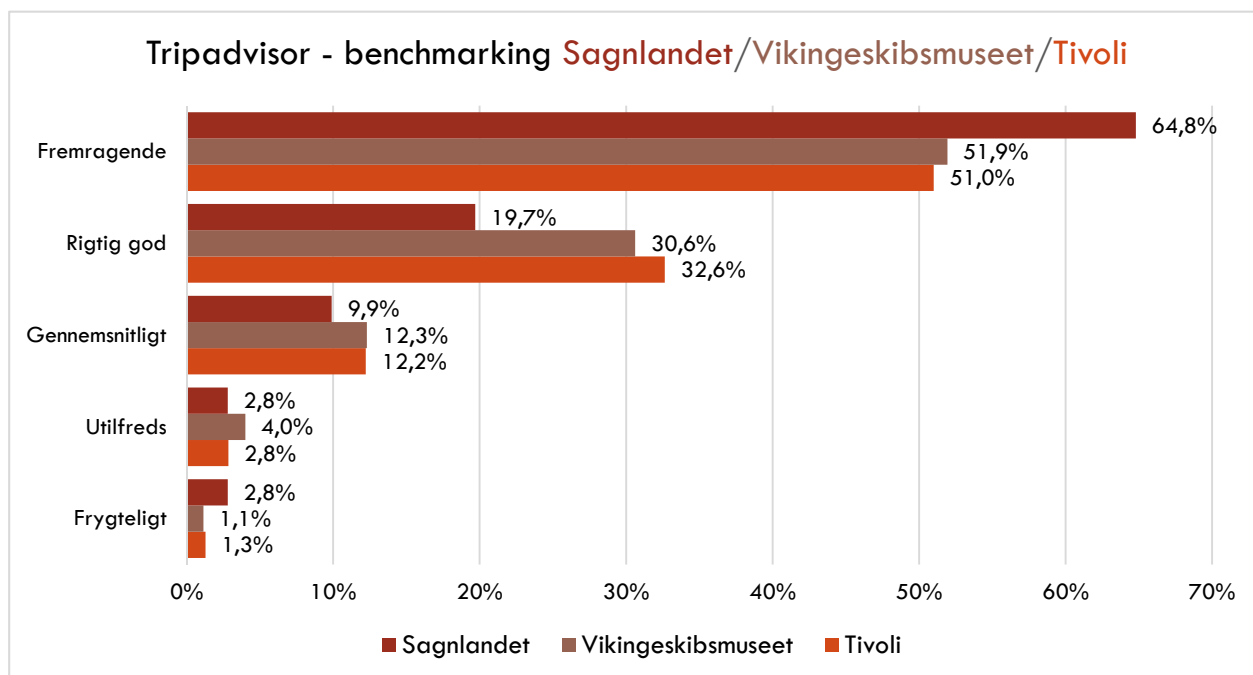

TEORI: 1). Sagnlandets lærings- & forundringslandskab. 2) Med gæsternes og Sagnlandets øjne som formidler. 3) Om Skoletjenesten som institution og Sagnlandets indlevelseshed pædagogik. 4) Førstehjælp samt fødevarehygiejne.

ØVELSER & WORKSHOPS: 1) Om klasseledelse og værtskab. 2) Om Sagnlandets "særlige læringslandskaber". 3) Om at være i dialog og opsøgende. 4) Om faget "formidling" og hvordan man finder sin egen formidler frem. 5) Om formidling & feedback. 6) Drama & formidling/lære i rolle.

PRAKTISK OPLÆRING i historisk værkstedsarbejde i undervisningssituation: 1) Forløbskronologi og pædagogiske faser. 2) indhold, logistik & teknik for de forskellige madlavnings- og håndværksopgaver. 3) Skriftlig opgradering af arbejdsbeskrivelser for forløb. 4) "Følforløb" med 2 undervisningsseancer i praksis med prøveklasser. 1. dag med erfarne instruktør i front og 2. dag med den nyoplærte i front efterfulgt af sparring & feedback. I kurset arbejdes også med træning i selvevaluering og gensidig feedback for at sikre oplæring og vidensdeling sæsonen igennem. I sæsonen gennemføres supervision af Sagnlandets faste områdeansvarlige. Den intensive indsats ruste medarbejderne til mødet med gæsterne.

I 2015 kan vi glæde os over, at medarbejdernes indsats bærer frugt. Hele 96,8 % af gæsterne udtrykker, at de er "Tilfreds/Meget tilfreds" med personalets evne til dialog, mens personalets faglige viden scorer 94,6 % "Tilfreds/Meget tilfreds".

I dagens digitale samfund giver mange gæster uopfordret og ufiltreret meninger til kende på sociale medier. Blandt disse er TripAdvisor et yndet sted at dele gode såvel som dårlige oplevelser med alt fra restauranter, hoteller og til attraktioner. Anmeldelserne her kan ses som en lakmustest af attraktionernes egne analyser.

Tripadvisors anmeldelser viser god overensstemmelse med Sagnlandets egne publikumsanalyser om end bedømmelserne på nettet er skarpere. Benchmarking med en lokal samarbejdspartner, Vikingskibsmuseet, og et nationalt og internationalt dansk attraktionsikon, Tivoli, viser, at Sagnlandets medarbejdere også i sådanne målinger har grund til at være stolte over gæsternes bedømmelse af deres indsats.

En sæsonbetonet arbejdsplads og en målsætning om altid at yde god service i en travlt hverdag præget af mange forskellige typer gæster, målgrupper og opgaver kræver sit af personalet. Derfor valgte Sagnlandets Samarbejdsudvalg at dedikere arbejdspladsens årlige, "faglig dag" til en workshop i "Zen, meditation og mindfulness" ved instruktør fra ZenMind.

På workshoppen fik alle faggrupper på tværs af kontor, drifts- og formidlingspersonale via praktiske øvelser indblik i en spændende træningsmetode til at få mere ro, overblik, overskud og energi og ikke mindst mere glæde og udstråling i en travl hverdag med mange aktiviteter og gøremål. Workshoppen var både inspirerende og tankevækkende, ligesom det var en speciel oplevelse for alle medarbejdere at skulle være helt stille sammen det meste af en dag.

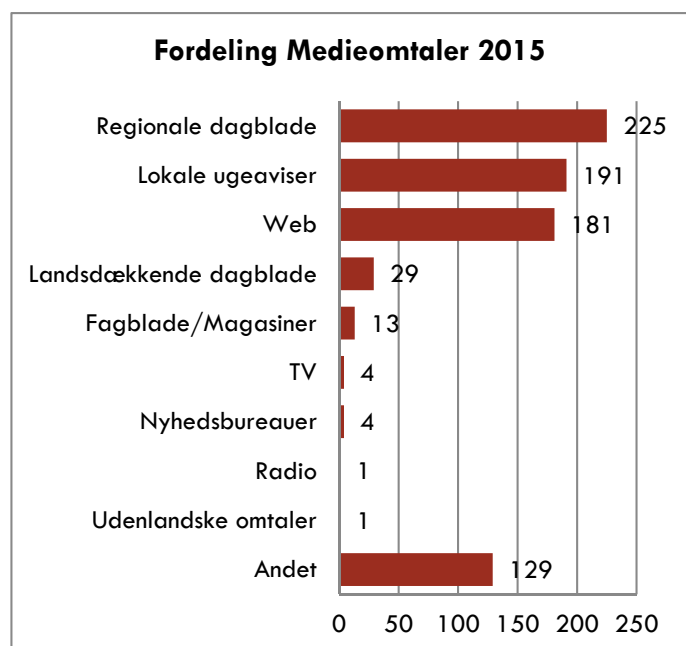
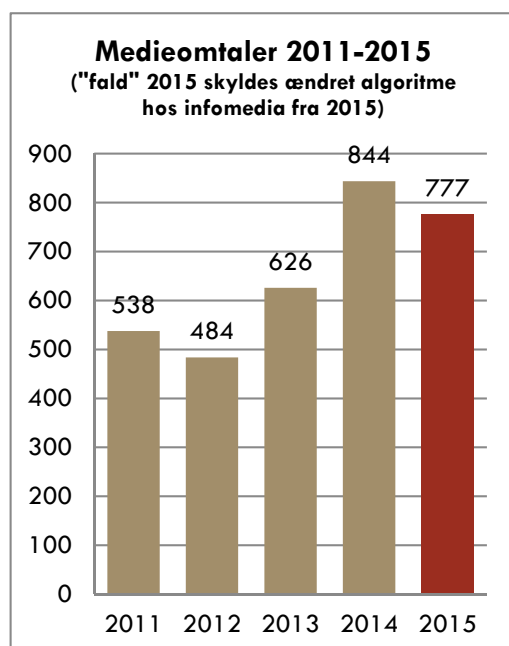

Markedsføring og Kommunikation

Synlighed er afgørende for at sikre størst mulig kendskab til Sagnlandets virke. I 2015 har Sagnlandets PR-medarbejder arbejdet med både trykte og sociale medier, digitale platforme og samarbejder med medieaktører. Det har skabt god synlighed i en bred vifte af såvel lokale, regionale og landsdækkende aviser, radiostationer og TV. Denne indsats synliggør ikke bare Sagnlandet, men skaber også positiv opmærksomhed om Lejre Kommune og Region Sjælland og sætter fokus på regionens unikke kulturhistoriske værdier og oplevelsesmuligheder.

I 2015 er der udsendt 28 journalistisk bearbejdede pressemeddelelser om Sagnlandets events og aktiviteter. Foruden det store antal pressemeddelelser er der gjort en særlig indsats for at få specifikke historier i udvalgte medier. Det gælder f.eks. offentliggørelsen af A.P. Møller Fondens og Augustinus Fondens donation på hhv. 65 mio. kr. og 10 mio. kr. til projekt SAGNKONGERNES VERDEN. En strategisk presseindsats med at anlægge forskellige faglige vinkler på projektets mange aspekter inden for f.eks. forskning, kulturarvsformidling, arkitektur mv. har resulteret i, at historien er nået langt omkring og har genereret en større mængde omtaler i forskellige typer landsdækkende medier. I 2015 således mindst 17 omtaler i bl.a. TV-avisen, TV-Lorry, DR-P4 nyheder, Videnskab.dk, Politiken, Berlingske, Jyllandsposten, Kr. Dagblad m.fl. Hertil kommer over 50 regionale og lokale omtaler.

Sagnlandet deltager også i strategiske samarbejdsprojekter om PR og branding, der skal øge dansk og international kulturisme i Danmark. Et sådant samarbejde er det nationale netværk for 11 danske vikingeatraktioner, Vikingebuen, der i august mødtes i Sagnlandet. Vikingebue-netværket, der koordineres af Nationalmuseet og Museum Midtjylland, har generet støtte på over 1 mio. kr. fra bl.a. Kulturministeriets Culture+ midler og fra Kulturstyrelsen. Ud over at fortælle historien om de danske vikinger for flest muligt er formålet at øge besøgstal og omsætning på danske vikingeatraktioner for at skabe blivende arbejdspladser i områder, hvor der er hårdt brug for det.

»Vikingerne er vores kulturelle arvesølv«

Spild. Selv om de danske vikinger er kendt over det meste af verden, har vikingetiden været en nærmest usynlig brandgilde for Danmark som land. Det skal det laves om på nu, over 11 kulturstiftelser i det vestlige Vikinabuen, der blandt andet har planer om vikingesøl og vikinges-wellness.

Engesmer for the majority of the time during the hearing. Engesmer also testified that he did not know the defendant, and that he did not know the defendant's name. Engesmer also testified that he did not know the defendant's name. Engesmer also testified that he did not know the defendant's name.

© 2004 by The Society of Clinical Endocrinologists and The American Association of Clinical Endocrinologists. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

*All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

Reprints: 100 copies for \$100.00; 250 copies for \$250.00; 500 copies for \$500.00; 1000 copies for \$1000.00. All other quantities by quote.

For more information, contact the publisher at the address below.

Endocrine Abstracts, Inc., 10000 Wilshire Blvd., Suite 200, Beverly Hills, CA 90210, USA. Tel: 310 276 1000. Fax: 310 276 1001. E-mail: info@endocrine-abstracts.com

PHILIP, DE VRIES, a Dutch-born naturalist, was the first to describe the yellow-bellied sapsucker in 1823. He named it *Sphyrapicus varius*.

Vioplejrer eu stærkt eget
interesse for vikingler
– det ser vi blandt andet i
den succes, en serie som
HBOs *Vikings* har haft.

Eamon Manganer d. Højens,
markedschef for A&P i New York

Photo: J. van der Wal/Thomson

Ölgesellschaft:
Seit den 1960er Jahren ist Deutschland ein Ölförderland geworden. Ölfunde in der Nordsee sind die Ursache für die Ölgesellschaft. Die Förderung ist aber noch geringfügig. Die Ölgesellschaft ist ein Unternehmen, das die Förderung und den Export von Öl in Deutschland organisiert.

© 2005 by the American Psychological Association
0893-3200/05/\$12.00 DOI: 10.1037/0893-3200.19.4.575

1. *What is the main purpose of the passage?*
 2. *Which of the following is NOT a reason for the author's concern?*
 3. *What does the author suggest as a solution to the problem?*
 4. *Which of the following best describes the author's attitude towards the issue?*
 5. *What is the author's main point?*

steht auf und
geht, in die gleiche
Richtung, in der
man nach der
Ecke hin schaut, die
man sehen will.
Man muss sich
nicht bücken.

Kulturen skal trække flere turister til Danmark

At Brighton, Rahbek
Poulson, 30, is a
Pilot in the Royal
Navy.

[illegible]

Manajemen
di lingkungan kerja
adalah ilmu yang mempelajari
bagaimana mengatur tenaga kerja
agar dapat bekerja secara efektif
dan efisien.

[illegible][illegible]

Vikinger har potentiale til at blive et af Danmarks største kulturhistoriske brands. Det viser f.eks. den popularitet vikinger for tiden nyder i populærkulturen, hvor HBO's serie "Vikings" har skabt international interesse. Museerne bliver således hyppigt kontaktet af udenlandske produktionsselskaber og nyhedsmedier såsom BBC, CNN og National Geographic som producerer programmer om vikinger.

Vikingebue-samarbejdet resulterer blandt i en helt ny guidebog i samarbejde med Politikens Forlag, hvis populære guidebøger i 2016 beriges med titlen "Turen går til vikingetiden". I 2015 leverede Sagnlandet den første artikel til publikationen, som prototype på, hvordan stoffet fra alle attraktioner kan præsenteres.

I 2015 har Sagnlandet selv været involveret i større og mindre udenlandske Tv-produktioner om vikinger. Bl.a. besøgte HBO Sagnlandet i efteråret i forbindelse med produktion af dokumentarprogrammet "The real Vikings", der fortæller om historiske facts, fund og faglig viden. Målet med programmet er at vise et andet og mere ægte billede af vikingernes liv end det, deres populære drama- og actionserie formidler. I Sagnlandet interviewede de bl.a. Dragtværkstedets tekstilar-kæolog, der demonstrerede seneste viden om vikingernes påklædning.

Et kinesisk TV-hold medbragte 20 glade kinesiske skolebørn fra en international skole i Beijing og et crew på 21 personer, der gennem to dage i 2015 tog ophold i Sagnlandet. Her deltog skolebørnene i optagelsen til det kinesiske tv-program "That's Cool", som efter produktionsselskabets udsagn har 18-25 mio. seere. I centrum for programmet var børnenes oplevelser i Sagnlandets vikingeområde Ravnebjerg. Her skulle børnene bl.a. lære at lave vikingemad over bål, samarbejde og kæmpe som krigere i en enhed samt lave smykker. Samarbejdet var etableret via den Danske Ambassade i Beijing, der havde anbefalet Sagnlandet som location. Udenlandske TV-hold fra Norge og Tyskland har også anvendt Sagnlandet som location i 2015.

Et vigtigt nationalt mediasamarbejde, der synliggør Sagnlandets kvaliteter og faglige viden, har været med DR. I 2015 har DR påbegyndt optagelser til en dokumentarserie om Danmarkshistorien, der udsendes i 2017. Ud over kommende PR-værdi har samarbejdet allerede generet værdifuld udvidelse af Sagnlandets garderobe med 40 skindsyede stenalderdragter af rensdyrskind, sælskind mm. DR betalte materialerne til gengæld for, at Sagnlandet leverede viden og knowhow samt frivillige fra Sagnlandets engagerede Venneforening, der syede dragter på livet løs. Dragterne har i 2015 været anvendt ved optagelser i Sagnlandet samt i Island, hvor skuespillerne agerede istidsjægere på Nordeuropas største gletsjer. Når samtlige optagelser er afsluttet tilfalder dragterne Sagnlandet og vil indgå i formidling og undervisning. Samarbejdet med DR fortsætter i 2016

I 2015 er Sagnlandets nye www.sagnlandet.dk, der gik i luften november 2014, opdateret hver uge og dens nye funktioner og design for alvor udnyttet. Bl.a. er den ny hjemmeside i høj grad billedbaseret. Det har muliggjort bedre udnyttelse af Sagnlandets enestående billedmateriale. En brugervenlig ny-skabelse er visning af dagsprogram med mulighed for print hjemmefra, så Sagnlandets gæster kan få indblik i dagens mange aktivitetstilbud inden de ankommer.

Dagsprogram udleveres endvidere i printform ved indgang. Det er en stor forbedring i forhold til tidligere års generelle uge/månedsprogrammer. På hjemmesiden er også kommet nye funktioner som blandt andet mulighed for online køb af billet.

I 2015 er den nationale kulturportal Kultunaut, og dermed portalerne Kulturklik.dk og oplevlejr.dk, der trækker på Kultunaut, samt AOK.dk og Børnibyen.dk løbende opdateret med events og arrangementer i Sagnlandet.

Sagnlandet skaber desuden PR omkring sine aktiviteter ved at rykke ud i landet. Bl.a. har Sagnlandets PR-afdeling og Butik i 2015 samarbejdet om aktiviteter og stor stand på Roskilde Dyreskue i juni, hvor der blev uddelt ikke mindre end 6000 rabatbilletter til Sagnlandet, hvoraf over 700 efterfølgende blev indløst. En meget tilfredsstillende returneringsrate for denne type markedsføring. Desuden deltog Sagnlandet i samarbejde med Lejre Kommune på Ledreborg Livsstilsmesse i maj i samarbejde med Lejre Kommune og delte VisitLejre brochurer ud. Endelig deltog Sagnlandet på den nationale "Slip-kørneløs" dag i april for økologiske landmænd. Her havde Sagnlandet et godt samarbejde med den lokale landmand Per Thomasen, Bækkentoftsgård i Kirke Hyllinge, fået lov til at stille op med stand, medarbejdere og gedekid. Sidstnævnte var særligt populære, ikke mindst hos Kronprinsens og Kronprinsessens børn, der deltog i det meget velbesøgte og livsbekræftende gård-arrangement.

Årsresultat 2015

I 2015 er årets resultat af almindelig drift efter afskrivninger et overskud på 240.648 kr. Til sammenligning var årsresultat i 2014 et overskud på 243.127 kr.

Årets positive resultat sikrer hensættelse af midler til brug for stærkt påtrængende renovering- og vedligeholdelsesopgaver af fondens historiske bygninger.

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR-31. DECEMBER	2015 (kr.)	2014 (tkr.)
Entreindtægter	3.482.106	3.179
Varesalg, butik og kiosk	1.864.213	1.643
Undervisningsministeriet (fra 2014 har Undervisningsministeriet samlet de overførte driftstilskud fra Roskilde Amt med Ministeriets egne driftstilskud nedenfor fra hhv. Institutionsstyrelsen og Puljen for De Videnspædagogiske Aktivitetscentre under ét)	5.670.000	5.677
Lejre Kommune (driftstilskud)	2.269.000	2.267
Diverse offentlige tilskud	18.018	0
Periodisering donationer til nybyggeri	1.027.167	1.027
Øvrige tilskud	50.000	124
Øvrige indtægter	2.832.664	2.607
INDTÆGTER I ALT	17.213.168	16.524
Vareforbrug	2.051.914	-2.004
Eksterne omkostninger	2.858.301	-2.734
Personaleomkostninger	10.891.435	-10.378
RESULTAT FØR AFSKRIVNINGER	1.411.518	1.408
Afskrivninger	-1.143.806	-1.144
DRIFTSRESULTAT	267.712	264
Andre finansielle indtægter	0	1
Andre finansielle omkostninger	-27.064	-22
ÅRETS RESULTAT	240.648	243
FORSLAG TIL RESULTATDISPONERING		
Overført overskud	240.648	243
I ALT	240.648	243

Samfundsregnskab

I tilknytning til det ordinære årsregnskab udarbejder Sagnlandet Lejre hvert år et samfundsregnskab. Samfundsregnskabet illustrerer, hvordan Sagnlandets tilstedeværelse og aktiviteter har positiv indflydelse på den økonomiske omsætning i samfundet uden for Sagnlandet.

En vurdering af Sagnlandets samfundsmæssige betydning anskueliggør vi gennem den såkaldte ABS-analyse. ABS står for Attraktionernes Betydning for Samfundet. Analysen har til formål at vurdere og kvantificere attraktioners:

- Direkte økonomiske afledte effekt over for det offentlige i form af skatter og afgifter
- Indkøb fordelt på lokalområde, region, Danmark og internationalt
- Bidrag til arbejdspladser og omsætning i lokalområdet

ABS-analysen er udviklet af revisionsfirmaet KPMG i regi af Danmarks hidtil største kompetenceudviklingsprojekt for attraktioner, ODA-projektet (Oplevelsesudvikling i Danske Attraktioner) finansieret af Arbejdsmarkedets Feriefond.

ABS-analysen integrerer de officielt anerkendte beregningsmodeller TØBBE (Turismens Økonomiske Betydning for Samfundet udviklet af VisitDenmark) og LINE (model for den økonomiske aktivitet i danske kommuner udviklet af AKF (Anvendt Kommunal Forskning)).

ABS-analysen anvender f.eks. oplysninger om døgnforbrug for endagsturister fordelt på regionsniveau og nationalitet baseret på VisitDenmarks analyser af danske og udenlandske turisters forbrug. Disse nationale statistiske oplysninger kombineres med attraktionens egne publikumsanalyser og regnskabstal.

SAGNLANDET LEJRES direkte økonomiske udveksling med samfundet

SAGNLANDET LEJRES direkte økonomiske udveksling med samfundet

BETALT TIL SAMFUNDET		MODTAGET FRA SAMFUNDET	
A-skat, AM-bidrag	3.828.845	Offentlige, ordinære driftstilskud	7.939.000
ATP	118.014	Købsmoms, netto	702.908
Salgsmoms	881.006	Refusion, fleks-job mv.	2.461.169
Lønsumsafgift	0	Refusion, sygedagpenge, barsel mv.	96.546
Energiafgifter netto	299.245	Refusion, energiafgifter	91.223
Ejendomsskatter	0	Øvrige omkostningsrefusioner	18.018
Fleksjobbidrag Stat	89.390		
AUD, FIB, Barselsfond mv.	164.637		
I ALT BETALT DIREKTE TILBAGE TIL SAMFUNDET	5.381.136	I ALT DIREKTE BETALING FRA SAMFUNDET	11.308.864
NETTOBIDRAG FRA DET OFFENTLIGE		5.927.728 kr.	

Sagnlandet Lejres direkte, økonomiske udveksling med samfundet viser, at nettobidraget fra samfundet til Sagnlandet i 2015 er på 5.927.728 kr. (I 2014 var samfundets nettobidrag 6,4 mio. kr.)

Samfundets samlede økonomiske nettobidrag til Sagnlandet er altså -2.011.272 kr. mindre end de ordinære driftstilskud på 7.939.000 kr., som Sagnlandet modtager i ordinært driftstilskud fra stat og kommune til sit almennyttige virke.

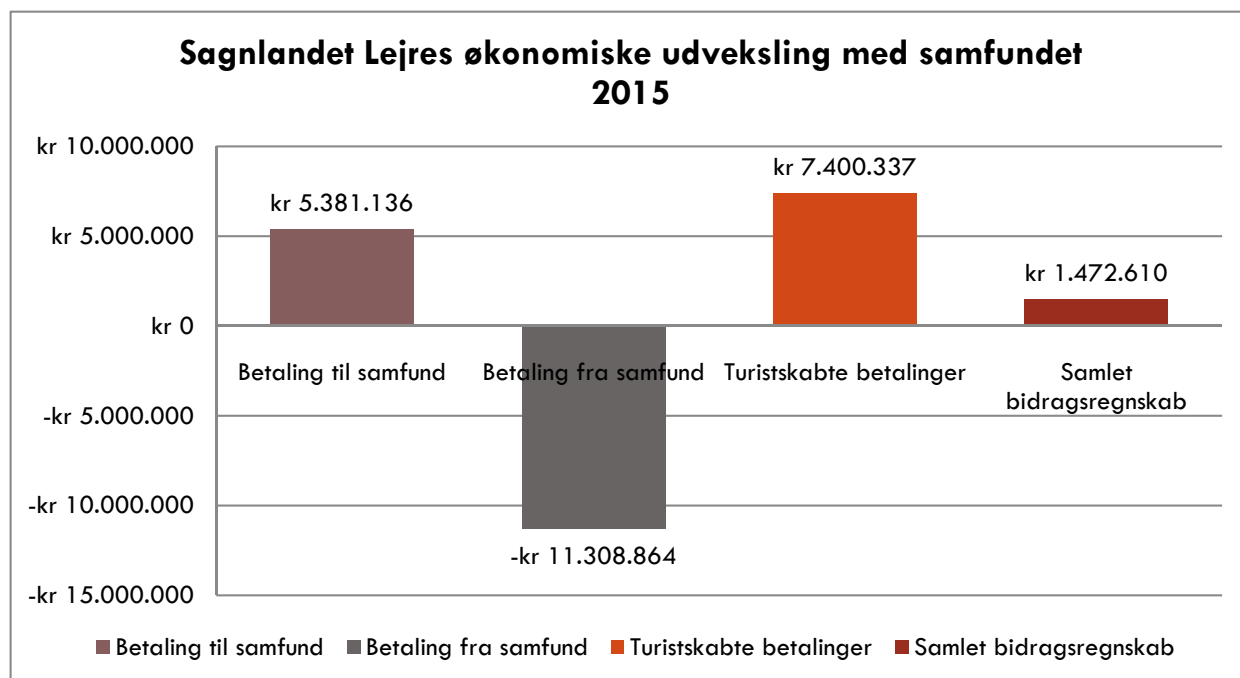
Målt på regnskabstal har Sagnlandet i 2015 således returneret ca. 25 % (2,0 mio. kr.) af sit ordinære offentlige driftstilskud til samfundet i kroner og øre.

SAGNLANDETS afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet

Udover at Sagnlandet sender ca. 25 % af sine offentlige driftstilskud direkte tilbage til samfundet, sikrer Sagnlandets virksomhed og mange besøgende, at andre aktører uden for Sagnlandet kan bidrage positivt til samfundsøkonomien.

Sagnlandets afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet beregnes ud fra ABS-modellen. Det sker vha. VisitDenmarks økonomiske nøgletal for forskellige turisttypers døgnforbrug (seneste rapport "Turismens økonomiske betydning i Danmark 2013") og sammensætningen af Sagnlandets 58.142 besøg i 2015, hvis baggrund er opgjort vha. gæsteanalyser.

SAGNLANDET LEJRES afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet 2015		
Antal besøgende i alt	58.142	
Hvoraf	45.351	kommer til området pga. SAGNLANDET LEJRE
Hvoraf	6.047	Besøger området pga. Sagnlandet og andre oplevelser
	6.744	Besøger området eller bor i området og besøger derfor Sagnlandet i anden forbindelse
	40.152	Af det samlede besøgstal er endagsturister
Disse endagsturister skaber en omsætning i samfundet for i alt kr.	17.347.827 kr.	
Af det samlede antal besøgende vælger	8.059	besøgende at overnatte i området (ca. 15 km's radius)
De overnattende gæster skaber en omsætning i samfundet på kr.	3.795.994 kr.	
Samlet skaber de besøgende en omsætning i samfundet på kr.	21.143.820 kr.	udover den omsætning som lægges direkte i SAGNLANDET LEJRE
Heraf udgør kr.	10.571.910 kr.	omsætning i området
SAGNLANDET LEJRE skaber gennem den afledte omsætning	27	arbejdspladser i samfundet udover Sagnlandets egne arbejdspladser
Disse 27 arbejdspladser bidrager med	7.400.337 kr.	til de offentlige kasser i form af moms, A-skat, ATP og lign.
SAGNLANDET LEJRES samlede bidragsregnskab til samfundet er	1.472.610 kr.	Samlet set bidrager Sagnlandet således positivt til samfundet alene målt på økonomiske parametre.

Samlet set skaber Sagnlandets virksomhed et afledt bidrag til samfundet på 7.400.337 kr. i turistskabte betalinger gennem jobskabelse ud over Sagnlandets egne arbejdspladser. Når samfundets nettobidrag på 5.927.728 kr. fratrækkes de turistskabte betalinger, har Sagnlandets virksomhed i 2015 givet et positivt nettobidrag til samfundet på i alt 1.472.609 kr. (I 2014 var Sagnlandets nettobidrag 1,25 mio. kr.)

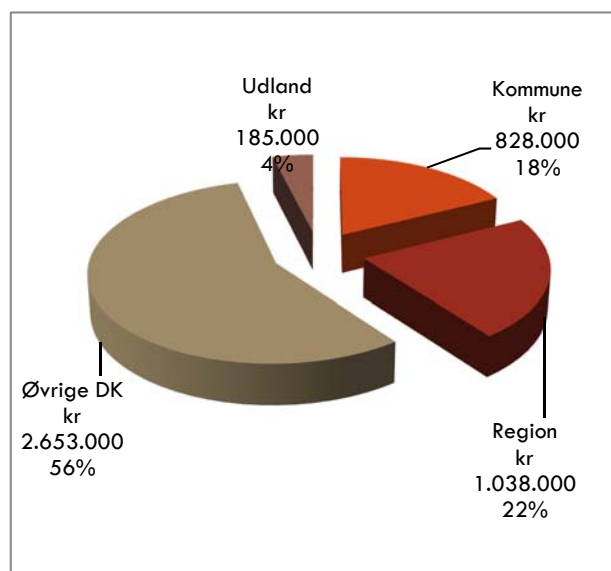
SAGNLANDET LEJRES indkøbsstruktur

Sagnlandet anvendte i 2015 i alt 4.704.000 kr. ex. moms i køb af varer og tjenesteydelser.

Fordeling på Kommune, Region, Øvrige Danmark og Udland viser Sagnlandets bidrag til omsætning i erhvervslivet fordelt på geografi.

Konklusion om SAGNLANDET LEJRES betydning i samfundet

ABS-analysen viser, at Sagnlandets samlede virksomhed skaber en økonomisk merværdi for samfundet på knap 1,5 mio. kr. alene anskuet ud fra en markedsøkonomisk synsvinkel.

Vi er stolte over at, at økonomisk værdiskabelse også er mulig for en almennyttig institution som Sagnlandet Lejre. Det viser, at brug af offentlige midler i kulturhistorisk arbejde ikke skal opfattes som udgifter, men som en investering, der også generer et øget samfundsøkonomisk afkast.

Hertil kommer den allervigtigste, men ikke ikke-økonomisk kvantificerbare værdi, der er formålet med Sagnlandets almennyttige arbejde: At skabe og formidle kulturhistorisk viden til samfundets borgere gennem almen folkeoplysning og undervisning.

Det er en vigtig indsats, hvor Sagnlandet bidrager til at skabe sammenhængskraft, viden og forståelse hos børn og voksne om vores historiske rødder i et alment dannelsesprojekt. Et dannelsesprojekt der viser, at vi som mennesker er både historieskabte og historieskabende og derfor med ansvar for de handlinger og valg, vi træffer i nutiden.

Anerkendelsen af vores almennyttige og folkeoplysende dimension kommer til udtryk gennem godkendelser, evalueringer og anden opbakning til vores virke:

SAGNLANDET LEJRE er klassificeret som et videnspædagogisk aktivitetscenter af Undervisningsministeriet, der støtter med driftstilskud. Et videnspædagogisk aktivitetscenter står for en alternativ og supplerende formidling af vanskeligt tilgængelige fænomener og bygger sin vidensformidling på publikums aktive deltagelse. Målet er at børn og voksne får viden og indsigt i natur, historie og videnskab gennem lærerige, praktisk orienterede og udfordrende aktiviteter for alle sanser.

SAGNLANDET LEJRE er i 2008 udvalgt af Kulturstyrelsen som én af "200 særligt udvalgte seværdigheder af national interesse" symboliseret ved et brunt Johanneskors, der på vejviserskilte ved landevejene gør opmærksom på, at her ligger en national seværdighed, der er en omvej værd.

SAGNLANDET LEJRE er godkendt af SKAT som alment velgørende/-almennyttig institution efter ligningslovens § 8A, hvorfor givere kan fratrække gavebeløb i deres skattepligtige indkomst.

Hendes Majestæt Dronningen har siden 2003 accepteret at være SAGNLANDET LEJRES protektor.

SAGNLANDET LEJRE ligger centralt i Sjællands første nationalpark, Skjoldungernes Land, udpeget af miljøminister og folketing i 2015.

Udover at udvikle og tilbyde skoleundervisning, lærer- og pædagogkurser, gennemføre lærerige kulturhistoriske events og aktiviteter for børnefamilier og turister og være ramme for arkæologiske forsøg og universitetsundervisning, engagerer Sagnlandet sig også i samfundsaktuelle udfordringer. Det sker gennem eksterne samarbejder og projekter, der skal skabe samfundsgavnige effekter, der rækker langt ud over Sagnlandets egne grænser.

Som del af den samfundsøkonomiske afrapportering følger her eksempler på sådanne indsatser, som Sagnlandet i 2015 bl.a. har brugt tid og kræfter på.

50årsjubilæum med spektakulære gaver for fremtiden

2015 blev på alle måder et skelsættende år for Sagnlandet Lejre både med tilbageblik på 50 begivenhedsrige år og udsyn til en løfterig fremtid.

Søndag d. 21. juni, ved midsommersolhverv, fejrede Sagnlandet 50året for sin åbning for publikum sammen med særligt indbudte gæster og samarbejdspartnere, personale, venneforening og besøgende. Siden åbningen har ikke mindre end 3,3 mio. gæster passeret gennem porten til oldtiden.

Denne solrige søndag passerede ca. 1.000 gæster gennem Sagnlandets porte, hvor entrépris i dagens anledning var nedsat til 50 kr. og åbningstiden udvidet til kl. 22.00 med et stort og varieret festprogram dagen igennem. Selv et filmhold fra DR-nyheder var med ved fejringen, der blev omtalt samme aften i TV-avisen.

Ikke mindst god mad og drikke var en særlig oplevelse denne festdag. Bl.a. kunne alle besøgende skåle for fødselaren i Danmarks bedste mjød fra Snoremark Æblemjød brygget på lokale råvarer fra Roskilde området. VIP-buffeten af økologiske tapas blev leveret af den lokale Restaurant Herthadalen og i Båldalen kunne alle besøgende købe vikingefladbrød fyldt med enten spidstegt urokse eller vildsvin af egen avl tilberedt over bål. Den rustikke frokost kunne skylles ned med et udvalg af gode, historisk inspirerede øl fra den vikingeinspirerede designer og iværksætter Jim Lyngvilds mikrobryggeri Frejdahl øl. Om øllets historie berettede museumsinspektør og makrofossil ekspert, Peter Steen Madsen fra Nationalmuseet mens Sagnlandets direktør causerede med Jim Lyngvild over vikingernes appel, brug og misbrug i det 21. århundrede. Middelaldermusikgruppen GNY spillede op på historiske instrumenter og i alle Sagnlandets historiske områder lige fra jægerstenalder og op til 1800-tallet kunne børn og voksne bl.a. lave lykkebringende amuletter og offergaver for at sikre 50 nye og frugtbare år.

Dagen blev afsluttet med en festlig genfortælling af Lejreområdets oldgamle signatur sagn, Beowulf-kvadet, ved Det Fortællende Teater. Skuespillerne Jesper la Cour Andersen og Troels Kirk Ejsing, gav deres helt egen og meget morsomme fortolkning af denne fortælling om helten Beowulf der befrier Skjoldungekongen

Hroar for den frygtelige kæmpetrold, Grendel, der hjemsøger kongens kæmpestore gyldne mjødhal, Hjortehal, og dræber hans mænd.

Dagen blev fejret med festtaler ved: Lejre Kommunes borgmester, Mette Touborg, Sagnlandets grundlægger og leder gennem de første 20 år, Hans-Ole Hansen; formand for Historiske Værksteder i Danmark og leder af Vingsted Historiske Værksted, formand for Sagnlandets Venner i Lejre, Tove Binzer, Sagnlandets bestyrelsesformand Kristian Kristiansen samt Sagnlandets direktør Lars Holten.

Ingen fødselsdag uden gaver. Og denne herlige dag fik Sagnlandet bl.a. to, der var af en helt særlig slags, som både vil række langt ud i fremtiden og samtidig trække tråde tilbage til såvel dagen, som Lejre-området helt specielle, oldgamle og nationale historie. Disse særlige gaver skal derfor omtales her.

En rekonstruktion af en af Danmarks ældste runesten

Sagnlandet Lejres engagerende venneforening med ca. 250 medlemmer havde til dagen fået fremstillet en speciel gave. En smuk kopi af en af Danmarks ældste, hedenske runesten fra 700-tallet, Snoldelevstenen. Gaven blev afsløret af Venneforeningens formand Tove Binzer sammen med borgmester Mette Touborg og den lokale kunstner og billedhugger Olaf Manske Andersen. Sidstnævnte havde omhyggeligt udsmykket stenen på baggrund af sine opmålinger af originalen. Nationalmuseets runeekspert, museumsinspektør Lisbeth Imer, var til stede ved afsløringen og fortalte kort om runernes og runestenenes spændende historie i Norden i almindelighed og Snoldelevstenen i særdeleshed.

Omkring 1770'erne blev den originale sten fundet kun ca. 12 km. fra Sagnlandet ved landsbyen Snoldelev, som den fik navn efter. Herfra blev stenen flyttet til København. Først til Rundetårn og senere til Nationalmuseet. I dag er Snoldelevstenen et af klenodierne i museets runestenssamling i den store runeal.

Men nu kan en flot, ca. 3 ton tung rekonstruktion i granit beundres i Sagnlandet. Her står stenen som ny med håndhuggede, smukt farvelagter runer og hedenske symboler i form af en triskele af sammenlyngede drikkehorn og et svastikasymbol, der tolkes som symboler for gæstebud, frugtbarhed mm. Selve runeteksten tolkes således: "Gunvalds sten, søn af Roald, thul [taler, vismand?] på Salhøje [Salløv]".

I Sagnlandets fremtidige udvikling er denne runesten særligt interessant. Den er lokal. Den eksemplificerer ved sine symboler områdets og tidens særlige hedenske tradition, der omtales i saga og skriftlige kilder. Dens tekst omtaler en datidig lokalitet "Salhøje", dvs. formentlig et område med gravhøje og en særlig bygning. Ordet "sal" tolkes bl.a. som et hus med et meget stort rum, der har fungeret som en gæstebudshal, festsal, kultsal og repræsentationssal for en person af høj rang som en konge eller høvding. Stillingsbetegnelsen "thul" tolkes som "taler, vismand eller skjald", dvs. et vigtigt hverv, hvor opgaven har været, at huske, samt at kunne recitere, samfundets love og regler samt saga og myter om verdens- og slægternes oprindelse. Sidstnævnte var afgørende for datidens menneskers identitet og selvforståelse og iscenesættelsen af de herskende klassers legitimitet.

Borgmester Mette Touborgs tale til Sagnlandets 50årsjubilæum

Kære Sagnland

Tillykke med dagen - 50 år

Det er jo en halvgammel søster

Men du holder dig flot

Du er så at sige i storform

Sprudlende og fager

Altid i fuldt firspring og aktiv

Altid i gang med at hitte på noget nyt gammelt

Der kan inspirere alle os der kommer og besøger dig

Du står aldrig stille

Du er altid parat og i færd med at udvikle dig

Og dermed udvikler du alle os

Der kommer forbi og besøger dig.

Du har altid smil på læben og favnen fuld af gode ideer

Ideer som rækker ud over dig selv

Ideer der hjælper os – din familie, her på det mentale bofællesskab hvor vi alle bor

Ideer der er med til at gøre at rejsende kommer forbi

Og ser og oplever netop vores sted

Ideer der er med til at folk får lyst til at slå sig ned

Ideer der lyser op i det mørke medielandskab

For du er ikke dig selv nok

Du er aldrig dig selv nok

Og selvom vi er nogen der har bemærket

At du for år tilbage gik til Numerolog og fik navneforandring

Så har du bevaret din sjæl intakt

Så har du bevaret din udstråling

Så har du bevaret og udviklet dit altid imødekomende væsen

En imødekommethed der betyder, at det er hos dig man søger information, når man vil vide noget om vores sted

Om vores familie

Men også en imødekommethed der betyder

At du passer på familiens fælles arv

Når du med brændende hjerte øser ud af din store viden

Og får os til at lege med vores egen historie

Åh, tænk at være din søster

Du stråler op, er kærlig

Og tager dig så fremragende af alle de der besøger dig – her på dit landsted

Særligt børnene og de unge tage du dig af

Det er tydeligt for os andre, at dit varme hjerte banker en helt særlig rytme, når du får øje på dem

Og derfor er jeg som lillesøster også glad for, at mine børn kan komme på besøg hos dig så ofte de vil

Du tager dem ømt under dine vinger

Og fortæller dem om alt det der var – og al det der kommer.

Du er med til at gøre vores sted til noget helt særligt

Og de rejsende der hører om hvem vi er og hvordan vi gør tingene her

Hvordan vi farver verden i bæredygtige farver

Hvordan vi passer på vor fælles historie, på vores fællesskab

Og sammen sætter retningen mod fremtiden

Du er selv den kæmpe der som Bjowulf kæmper og sejrer

Og får plads ved kongers bord

Ser du, mange af de tilreisende har allerede hørt om dig

Dit ry når viden om

Og med dit ry

Og vores fælles renommé

Er vi sammen nået langt

Og kan nå endnu længere i fremtiden

Så ja - Dagens fødselar er i sandhed den dejligste søster

Og kære Sagnland

Jeg ønsker dig alt det bedste

For det næste halve århundrede

Fortsat god fest

Fortsat god dag

Tak for ordet.

Snoldelevstenen – eller Gunvalds sten som vi nu kalder rekonstruktionen i Sagnlandet – skal fungere som en smuk intonation og indgangsmarkør til Sagnlandets fremtidsvision: Sagnkongernes Verden.

Projekt Sagnkongernes Verden, der uddybes efterfølgende, har til formål at tilvejebringe et nyskabende formidlings- og læringsunivers baseret på Lejre-områdets enestående kulturarv af fortidsminder, arkæologiske fund og sagnhistorie fra sen jernalder og tidlig vikingetid. Den rige sagnskat og de skriftlige kilder, der knyttes til Lejreområdet, fortæller, at det var her, at Danmarks første sagnkongeslæggt, Skjoldungerne, residerede over spydanerne og opførte monumentale og vidt berømte mjødhaller som centrum for kultisk og politisk magtudøvelse.

På jubilæumsdagen rykkede Sagnkongernes Verden et langt skridt videre fra vision til virkeliggørelse takket være dagens anden meget store, generøse gave.

65 mio. fra A.P. Møllers Fond til Sagnkongernes Verden

En begejstret bestyrelsesformand for Sagnlandet Lejre, professor, dr.phil. Kristian Kristiansen kunne afsløre den største fondsdonation i Sagnlandets historie. Intet mindre end på 65 mio. kr. fra A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal til projekt Sagnkongernes Verden. Her skal A. P. Møller Fondens bestyrelse og direktion takkes varmt for deres tillid og interesse for vores projekt.

10 mio. fra Augustinus Fonden til Sagnkongernes Verden

Den 7. september 2015 blev endnu en mindeværdig og glædelig dag for Sagnlandets bestyrelse og medarbejdere. Her indløb meddelelse fra Augustinus Fonden om, at Fonden havde betænkt projekt Sagnkongernes Verden med 10 mio. kr. Der skal også her udtales en meget varm tak til Augustinus Fondens bestyrelse og direktion for den flotte donation til udvikling af vores projekt.

Sagnkongernes Verden – fra vision til virkelighed

Med de to fondsdonationer fra hhv. A. P. Møller Fonden og Augustinus Fonden på tilsammen 75 mio. kr. er der skabt basis for at iværksætte realiseringen af de første faser af projekt Sagnkongernes Verden, der i alt består af 3 overordnede elementer, der beskrives nedenfor.

Som tolkningen af runeindskriften og symbolerne på den langt over 1000 år gamle runesten fra Snoldelev antyder ovenfor, har området omkring Sagnlandet været kendetegnet ved en usædvanlig koncentration af magtfulde stormænd og kraftfulde religiøse kultsteder til sikring af samfundets og slægternes frugtbarhed og fremgang. Lejreområdet rige og alsidige kildemateriale, der nyder national og international arkæologisk og historisk interesse, byder derfor på de bedste muligheder for at skabe en enestående formidling af overgangen fra jernalderens stammesamfund til vikingetidens statsdannelse og magtudøvelse.

Sagnlandets totale projekt rummer i alt 3 centrale arkitektoniske elementer, der i Sagnlandets formidling og undervisning skal have hver sin funktion:

HALLEN: I 2009 afdækkende Roskilde Museums Danmarks største hus fra oldtiden. En gigantisk halbygning fra 8. århundrede, dvs. fra overgangen mellem den sene jernalder og den tidlige, hedenske del af vikingetiden. Hallen har været lidt over 60 meter lang og 12 meter bred. Sagnlandets digitale rekonstruktionsmodeller af denne bygning, som vi har døbt HALLEN, viser, at den har haft ca. 10 meter til kip og et areal på over 600 m². Det gør den til den største menneskeskabte konstruktion, som datidens mennesker har mødt i det område, vi i dag kalder Danmark. Med HALLEN genskaber Sagnlandet Skjoldungernes sagnomspundne, ceremonielle kongescæde som et fysisk oplevelses- og læringsrum.

Vikinghallen i Lejre

Her ses det nye byggeri, der er bygget i træ og har en længde på 140 meter. Det er bygget i træ og har en længde på 140 meter. Det er bygget i træ og har en længde på 140 meter.

Snedigt byggeri

Det er bygget i træ og har en længde på 140 meter. Det er bygget i træ og har en længde på 140 meter. Det er bygget i træ og har en længde på 140 meter.

HALLEN indrettes med eksempler på datidens møbler, husgeråd, redskaber, våben, dragter og billedskærerarbejder, som det bl.a. kendes fra det berømte og rigt udstyrede gravskib fra Oseberg i Norge, der var udrustet med alt, en royal person havde brug for i efterlivet. HALLEN bliver en enestående arkitektonisk ramme for et levende, autentisk miljø, der afspejler det spektakulære liv og prægtige håndværk, der engang udfoldede sig i Lejre. Her vil Sagnlandets dragtklædte formidlere invitere gæsterne til dialog og til at røre og prøve vikinernes smukke genstande. Børn og voksne kan også udforske hallens herligheder med smartphones og Ipads i jagter på viden om deres herkomst, symbolske betydninger og forankring i naturlandskabets rigdom af materialer. Den monumentale HAL bliver også i sig selv en arkitektonisk attraktion og et symbol på datidens ypperste håndværk og forståelse for materialer, geometri og konstruktion. I forbindelse med opførelsen af HALLEN samt dens indretning med inventar, vil der derfor også være lejlighed til, at lade kommende generationer af bygningskonstruktører, tømrer- og snedkerlærlinge fra de erhvervsrettede ungdomsuddannelser få indblik i godt håndværk og træ og tømmer af en kvalitet, som man sjældent møder i nutidens industrielle, standardiserede produktionsformer.

HUSET: I samme område som HALLEN er udgravet andre mindre bygninger, der funktionelt har indgået i samspil med den kongelige, repræsentative hal og bl.a. fungeret som bolig for de mange forskellige mennesker, der må have haft deres virke i det royale miljø. Med udgangspunkt i en af disse mindre bygninger, der har ligget i umiddelbar tilknytning til hallen, genskaber vi HUSET. HUSET skal i Sagnlandet fungere som en stemningsfuld ramme for overnattende skoler på længerevarende undervisningsforløb og lejrskoleophold i Sagnkongernes Verden. Her skal de sove på skind og i alkover og få en sanselig oplevelse, der i den grad vil stimulere deres ind- og medlevelse i historien og dermed skærpe deres historiske interesse og forståelse for andre tiders livsvilkår og den lange udvikling, vores samfund frem til i dag har gennemgået.

HØJEN: I Gl. Lejre ligger en af områdets mange gravhøje, Grydehøj, i tilknytning til resterne af de senere opførte, monumentale skibssætninger. Den delvist afgravede høj er Danmarks største fra 600-tallet. Den rummede spor efter en fyrstelig begravelse. Nationalmuseets undersøgelser af skibssætningsområdet i 1950-60'erne har endvidere vist, at hele området har fungeret som gravplads op i 900-tallet. Bl.a. er der foretaget en menneskeofring i forbindelse med en gravlæggelse i skibssætningen. Høj- og skibssætningsområdet har ligesom hallerne fungeret som religiøst samlingspunkt og magtpolitisk kraftcenter i landskabet, som der – som sagn, myter og senere skriftlige kilder antyder – har gået frasagn om vidt og bredt. I Sagnlandet skal elementet HØJEN fungere som en virtuel tidsportal for digital formidling af den sene jernalder og tidligere vikingetids verdensopfattelse og trosforestillinger, som de kommer til udtryk gennem samtidig ikonografi, sagn, myter og arkæologiske fund fra perioden.

I det samlede koncept for Sagnkongernes Verden, repræsenterer HØJEN således de dødes og gudernes verden, HALLEN det royale højsæde og hoffets verden og HUSET, hirdens og husholdets verden.

I projektet kombinerer vi vikingernes elegante arkitektur med det 21 århundredes teknologi og viden om indeklima, arbejdsmiljø og lyssætning. Derfor placerer vi HALLEN og HUSETs overlegne halkonstruktioner på moderne fundamenter med strøm, varme, vand og fiberkabler, der sikrer at vi kan lave aktiviteter året rundt.

SAGNKONGERENES VERDEN er derfor ikke alene et nyskabende kulturhistorisk projekt der forbinder historiens dybe rødder på tværs af arkæologi, mytologi, arkitektur og landskab i en integreret oplevelse. Det er også et teknologisk innovationsprojekt, hvor Sagnlandet har sat sig som mål at bryde nye veje og vise, hvordan man på æstetisk vis kan bygge bro mellem forhistorisk arkitektur og moderne teknologi for at skabe fleksible rammer for historisk levendegørelse, undervisning og kulturhistoriske arrangementer. Alene HALLENS centrale rum kan rumme op til 300 gæster, hvilket giver muligheder for at lade skuespillere, storytellere, håndværkere, musikere m.fl. få en unik arena at udfolde sig i til særlige kulturhistoriske arrangementer med teater, musik, fortælling mm.

HØJEN, HALLEN og HUSETs gennemtænkte indretning og integration af moderne teknologi skal optimere Sagnlandets nuværende personaleressourcer og faciliteter og gøre det muligt at forandre Sagnlandet Lejre fra en sæson- til en helårsattraktion. De tilknyttede aktiviteter vil desuden tiltrække en meget bred vifte af målgrupper på tværs af geografi, alder, uddannelse og social baggrund.

Ved udviklingen af projekt Sagnkongernes Verden har Sagnlandet Lejre forholdt sig til en brede vifte af kommunale, regionale og nationale strategier om såvel åben skole og praksisnær undervisning, styrkelse af lokal identitet og sammenhængskraft og udvikling af bæredygtig kulturturisme for øget vækst og beskæftigelse. Realisering af projektet vil derfor ikke bare være til gavn for Sagnlandet men samtidig skabe en stærk synergieffekt til disse lokale, regionale og nationale indsatsområder.

Nationalparkprojekt "Skjoldungernes Land" udpeget

I begyndelsen af 00'erne blev de første pilotundersøgelser om mulighed for etablering af nationalparker i Danmark sat i værk. Sagnlandet involverede sig fra starten i arbejdet for fremme af en nationalpark i Lejreområdet. Bl.a. var Sagnlandet allerede i 2005 vært for det første borgermøde om potentialet i en nationalpark og har siden været involveret i diverse arbejdsgrupper og projekter, der ledte frem til den ansøgning, som Miljøministeriet modtog primo 2014.

Det var derfor over 11 års indsats af mange ildsjæle, organisationer, kommuner og lodsejere der 27. februar 2015 blev kronet med held. Denne dag udsendte miljøminister Kirsten Brosbøl "Bekendtgørelsen om Nationalparkfonden", hvormed Sjælland fik sin første nationalpark, Skjoldungernes Land. Danmarks fjerde Nationalpark siden Nationalparkloven blev vedtaget af folketinget i 2007.

Nationalpark Skjoldungernes Land omfatter et sammenhængende område på 161 km² i kommunerne Roskilde, Lejre og Frederikssund. Miljøministeriets høringsforslag af 21/8 2014, der lå til grund for de positive borgerhøringer, der ledte frem til udpegningsen, fremæves Lejreområdets særlige nationale kvaliteter således:

"Gammel Lejre var i oldtiden et vigtigt magtcentrum og er nationalparkens vigtigste kulturhistoriske område. Resterne af vikingetidens store haller, gravhøje og skibssætninger er af international arkæologisk interesse. Ifølge sagnene var det hér, at Skjoldungerne regerede og samlede Danmark."

Sagnlandet Lejre ligger centralt i den nye Nationalpark og samspillet mellem Nationalparken og Sagnlandets projekt Sagnkongernes Verden vil give oplagte synergimuligheder, når de begge udfoldes de kommende år.

Den 21. marts 2015 var der officiel indvielse af parken på Ledreborg Slot med deltagelse af HKH Kronprinsen og Miljøminister Kirsten Grosbøl. Ved den lejlighed deltog Sagnlandet med stor kulturhistorisk formidlingsstand og 4 medarbejdere.

I weekenden d. 21-22/6 blev der i hele Nationalparken holdt særlige aktiviteter og folkelig fejring. Her bidrog Sagnlandet bl.a. med 50% rabat på entre for alle og en lang række aktiviteter i Sagnlandets landskab i samspil med Sagnlandets egen 50-års jubilæumsfejring.

Åben skole og undervisningssamarbejder på tværs

I 2015 er det gode samarbejde med Lejre Kommunes Center for Skoletilbud og Center for Dagtilbud fortsat. Samarbejdet giver gratis adgang til Sagnlandet for alle kommunens skoleelever og børnehave/dagplejebørn samt et antal gratis undervisningsforløb og styrker samarbejdet mellem Sagnlandets skoletjeneste og lærerne på skolerne. Det sikres bl.a. ved at Sagnlandet hvert år afholder gratis kurser for lærere og pædagoger ved kommunens institutioner. Kurserne ruste lærere til at gennemføre udeskoleundervisning på egen hånd i Sagnlandets unikke læringsmiljøer. I 2015 ønskede Roskilde Kommune en klippekortsaftale på undervisning. Begge kommunale samarbejder fortsætter i skoleåret 2015-2016.

Sagnlandets Udviklings- og Undervisningsansvarlige medarbejder deltager i en studiegruppe under Den Nationale Skoletjeneste med særligt fokus på omsætning i praksis af Undervisningsministeriets "Forenklede Fælles Mål" i alle Sagnlandets undervisningsforløb. Derfor er samarbejdet mellem Sagnlandets skoletjeneste og omegnskommunernes skoler til gensidig inspiration i forhold til at tilbyde og udvikle relevante og spændende undervisning, der matcher skolereformens ambition om tværfaglighed, åben skole, praksisnær undervisning og læringsmål.

Takket være økonomisk støtte fra Kultur- og Skoletjenesten Midt- og Vestsjællands pulje i 2015 har Sagnlandets skoletjenestemedarbejder i samarbejde med engelsklærer fra Kirke Hyllinge Skole udviklet et tværfagligt undervisningsforløb der involverer fagene historie, engelsk, geografi og dansk. Målgruppen er udskolingen og emnet et heltetema, der arbejder med det internationalt kendte angelsaksiske heltekvad Beowulf, der er knyttet til Lejreområdet, men så godt som ukendt i Danmark. Udover at lære nyt om en vigtig del af Danmarks-

historien og lokalområdet er hensigten med emnevalg at sikre synergi mellem projekt Sagnkongernes Verden, Nationalpark Skjoldungernes Land og skolernes undervisning.

Interessen for at stifte bekendtskab med Sagnlandets undervisningspraksis og pædagogiske metoder er vokset i 2015 og har givet sig udslag i spændende samarbejder, projektopgaver og praktikforløb med lærere og studerende ved bl.a. UCC Metropolis læreruddannelser i København, UCCs Natur- og Kulturformidleruddannelse i Hillerød, UCSJ's læreruddannelser i Roskilde og DPU's pædagoguddannelse i København.

F.eks. har samarbejdet med to lærerstuderende ved UCC Metropol omfattet læreruddannelses specialiseringsmodul "Skolen-Eleven-Museet", der skal udmøntes gennem et innovativt samarbejde med en kulturinstitution. Målet er at ruste kommende lærere til at åbne skolen mod omverden og afprøve nye didaktiske metoder i samarbejde med en ekstern samarbejdspartner. Konkret udviklede og testede de studerende i sparring med Sagnlandet et undervisningsforløb om børn i 1800-tallet og i det 21. århundrede. Forløbet kombinerede videns- og færdighedsmål indenfor fagene Dansk, Håndværk & Design og Madkundskab. I udvikling af forløbet var særlig fokus på kobling af "før og efterforløb" til supplerende af Sagnlandets eget "under" undervisningsforløb. Skal eleverne opnå maksimalt læringsudbytte af undervisning uden for skolen, er det nemlig vigtigt, at der på skolen sker en forberedelse og en efterbearbejdelse. Det skal sikre, at eleverne er istand til at sammenkoble, reflektere over samt perspektivere den undervisning og de indtryk, de har oplevet gennem det samlede forløb på tværs af fag og vante undervisningsrammer og -former.

I juni 2015 gik Danmarks 16 Videnspædagogiske Aktivitetscentre (VPAC) for andet år i træk sammen om fælles stand på Folkemødet på Bornholm. Målet med den fælles deltagelse er at skabe opmærksomhed om VPAC'erne som en væsentlig og samlende dannelsesfaktor i det danske samfund. VPAC'erne arbejder med at give børn og unge en forståelse af at være del af en større kulturhistorisk og naturvidenskabelig sammenhæng. VPAC'erne repræsenterer en bred vifte af unikke, helstøbte læringsmiljøer, der både tematisk og geografisk dækker mange kanonpunkter inden for naturvidenskab, samfundsvidenskab og kulturhistorie. Som uformelle læringsmiljøer repræsenterer centrene en alternativ tilgang til undervisning, der kan styrke faglighed og læring i folkeskolen. På et VPAC skal børnene være aktive, undersøgende og reflekterende. VPAC'erne tæller bl.a. Experimentarium, Universe, Geocenter Møns Klint, NaturBornholm, Aqua Ferskvandscenter, Vadehavscentret, Historiecenter Dybbøl Banke og Sagnlandet.

På folkemødet havde VPAC'erne arrangeret en debat med Københavns Kommunes Børne & Unge borgmester Pia Allerslev og Lejre Kommunes borgmester Mette Touborg under overskriften: "Det danske samfunds sammenhængskraft er under pres! Hvad kan folkeskolen gøre bedre og hvordan styrker man brugen af de uformelle læringsmiljøer?" Det gav anledning til gode drøftelser – men desværre ingen løsninger – på bl.a. helt lavpraktiske barrierer som manglende transportmuligheder og økonomi. Erfaringen viser, at netop sådanne strukturelle forhold mange steder i landet afholder skoler fra, at opsøge VPAC'ernes alsidige undervisnings-tilbud og åbne læringsmiljøer, trods det, at de præcis matcher ambitionen med skolereformens fokus på praksisnær læring og styrkelse af klassefællesskabet.

"Danmark Bliver Til" bringer kulturen ud blandt borgerne

Det kulturregionale projekt "Danmark Bliver Til" gik i 2015 ind i en ny 4-års periode takket være fornyet tilsagn om økonomisk støtte fra Kulturregion Midt- og Vestsjælland, Kulturministeriet og Region Sjælland med i alt knap 6,7 mio. kr. Midlerne sikrer et effektivt og opsøgende sekretariat der samarbejder med Kulturregionens ca. 26 kulturhistoriske aktører i 8 kommuner. Sekretariat og aktører vidensdeler, udvikler og gennemfører særlige events, der på nye måder synliggør kulturregionens særlige kulturarv fra vikingetid og middelalder. Sagnlandets direktør har siden projektets begyndelse været formand for projektet og er det også ind i den nye 4-årige periode.

Over 4 intensive dage i september drog den 8 mand store bestyrelse sammen med ledende embedsfolk fra Lejre og Odsherred Kommune til Island på studietur. Her var aftalt en lang række møder med islandske kulturrepræsentanter, der på forskellig vis arbejdede med at sikre kulturen gennemslagskraft, bl.a. gennem partnerskabsaftaler på tværs af fagområder/brancher. Hvert medlem af bestyrelsen holdt hver især et pitch om et særligt udvalgt emne til inspiration for resten. Sagnlandets direktør således om potentialet i "Storytelling" i vidensformidling. Øvrige oplæg bestod bl.a. i "Åben skole", "Forretningsmodeller", "Partnerskaber", "Regional kulturpolitik" og "Kommunal kulturpolitik". I Island mødtes bestyrelsen blandt andet med repræsentanter for det islandske Ministerium for Forskning, Kultur- og Undervisning, direktøren for Nordens Hus, arrangørerne af den årlige "Festival of the Sea" og direktøren for museet "Reykjavik 871 +/-2 Settlement Exhibition".

Studieturen var inspirerende og gav input til det store arbejde med f Da Danmark Bliver Tils eget flagskib "Kongens Togt", der i 2016 sender vikingeskibe rundt til 7 sjællandske havne ledsaget af kulturhistoriske aktiviteter på havnen. Her er målet 50.000 besøgende over de 10 dage i juli som eventen strækker sig over.

Kultur-Erhverv: Projekt Ledelseskultur & Kultur i ledelse

I marts 2015 indledte Sagnlandets Eventafdeling samarbejde med erhvervspsykolog Dennis Rasmussen, Playingfield og ledelsescoach Carsten Reves, Reves Consult om Projekt "Ledelseskultur & Kultur i Ledelsesudvikling" (LEKKIL). Sammen udviklede parterne en fælles ansøgning til Region Sjællands puljesatsning i 2015: "Kultur-Erhvervssamarbejder". Med indsatsområdet har Region Sjælland ønsket at fremme utraditionelle partnerskabsprojekter, der skal indfri Regionens generelle vision om vækst og kompetenceudvikling. Sagnlandets partnerskabsansøgning blev imødekommet som ansøgt med 98.000 kr.

Projekt LEKKIL repræsenterer et bud på en nyskabende partnerskabsmodel, der forbinder to normalt adskilte brancher: 1) Professionelle erhvervspsykologer og coaches, der arbejder med systematisk kompetenceudvikling af nuværende og kommende ledere og populært sagt har et fremtids perspektiv. 2) Kulturhistoriske institutioner, der arbejder med formidling, forskning og bevaring af kulturarven og populært sagt har et historisk perspektiv.

Ved at lade erhvervpsykologer og coaches arbejde med lederudvikling i en ramme og et kreativt miljø, der er så anderledes fra ledernes dagligdag, skaber det nye muligheder for iagttagelse og selvrefleksion over egen ledelsespraksis og dermed at inspirere og motivere ledere til reel forandring i ledelsesprocessen.

Ved at lade kulturinstitutionens medarbejdere deltage i udvikling af ramme og forløb for lederudviklingsprocessen, får de øjnene op for nye måder og vinkler at angribe deres kulturhistoriske kildemateriale og formidling af samme på, så det understøtter lederudviklingsprocessen og dermed et aktuelt samfundsbehov.

I 2015 er udviklet en række kulturhistorisk funderede samarbejdsøvelser ledsaget af kulturhistoriske fortællinger, der perspektiver og understøtter udvalgte ledelseskompetencer. De er testet vha. interne testforløb på egne medarbejdere, på baggrund af hvilke der er udviklet et samlet koncept og drejebog for et todages lederkursusforløb. Efterfølgende er det samlede koncept tryktestet på fem eksterne ledere fra private virksomheder, organisationer og offentlige arbejdspladser. De har gennemført et intensivt to-dages pilotforløb fulgt af mundtlige og skriftlige evalueringer af deres personlige udbytte af kurset.

Pilotevalueringerne har været overmåde positive og vist potentialet i projektets ide. Én pilotdeltager har således allerede købt et regulært to-dages lederkursus for 6 projektledere i egen organisation. Nogle udsagn fra -deltagerne i pilotforløbet kan illustrere, hvorledes konceptet er oplevet:

"Virkeligt godt tænkt kursus som giver refleksion over egen ledelsesstil og en ærlig indsigt i, hvad man kan udvikle og gøre bedre"

"Karakterskalaen holder ikke her, kæmpe udbytte, som blev anvendt med det samme næste dag"

"Jeg har brugt det fra første dag, jeg var tilbage. Især fokus på hvordan man igangsætter en opgave, man reelt ikke har nogen ide om, hvordan skal løses. At bringe medarbejdernes kompetencer og kreativitet i spil"

Udviklingsprojektet afsluttes i første halvdel af 2016. Her er Sagnlandet bl.a. i april vært og arrangør af et vidensdelingsseminar for kulturinstitutioner i Region Sjælland om projektets potentiale i udvikling af ligeværdige kultur-erhvervssamarbejder. Herefter forankres kurset i Eventafdelingens faste portefølje af tilbud til erhvervskunder og gennemføres fremadrettet i en fast partnerskabsaftale med Playingfield og Reves Consult.

Tak til bidragsydere m.fl.

Sagnlandet Lejres årsberetning 2015 skal afrundes med en varm tak til mine engagerede og kreative medarbejdere, frivillige fra Sagnlandets Venner, Sagnlan-

dets bestyrelse samt vores mange eksterne netværks- og projektpartnere for godt samarbejde og indsatser i årets løb.

Afslutningsvist en varm tak til fonde, puljer, offentlige institutioner, sponsorer og andre, der praktisk og/eller økonomisk har bakket op om Sagnlandets virke i 2015.

Tak til bidragsydere

For støtte til Sagnlandets Lejres ordinære drift takkes:

Undervisningsministeriet og Lejre Kommune.

For praktisk bistand, projekt- og kompetenceudvikling, partnerskabsaftaler, økonomisk støtte/tilsagn om støtte til udviklingsprojekter og særlige aktiviteter takkes:

A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal (Projekt Sagnkongernes Verden), **Augustinus Fonden** (Projekt Sagnkongernes Verden) **Erhvervsakademi Sjælland Campus Roskilde** (projekterne: Ny digital forskningsdatabase til Forskningsafdeling, Nyt digitalt Venneforenings kartotek til Administration), **Erhvervsakademi Sjælland Campus Slagelse** (Projekt; Digitalt kundefeedback system for Eventafdeling) **Kulturministeriet** (projekt: Da Danmark Bliver Til), **Kultur- og Skoletjenesten i Midt og Vestsjælland** (projekt Helteskole-Beowulf) **Kulturregion Midt- og Vestsjælland** (projekt Da Danmark Bliver Til), **Lejre Kommune** (projekt Sagnkongernes Verden, Skole- og Børneinstitutionsaftale 2015-2016, aftale om drift af Turistinformation, det kulturhistoriske motionsløb "Jagten på Sagnkongerne"), **Playingfield** (projekt LEKKIL – Ledelseskultur & Kultur i Ledelse), **Region Sjælland** (projekt: Da Danmark bliver Til/Kongens Togt; projekt LEKKIL – Ledelseskultur & Kultur i Ledelse), **Reves Consult** (projekt LEKKIL – Ledelseskultur & Kultur i Ledelse), **Roskilde Kommune** (Skoleaftale 2015-2016) **Sagnlandets Venner i Lejre** (frivillig hjælp, donation af "Gunwalds Sten"), **Skoletjenesten** (udstationering af en 1/2-tids SKT medarbejder samt projekt Da Danmark Bliver Til).

For sponsorater samt støtte til Sagnlandets almennyttige formål takkes

Frisko Is, Appel og Gunnar Niskers Fond, frivillige private bidragydere

Lars Holten, direktør

2015 – landet du må udforske i ord og billeder

Sagnlandet Lejre er et af Danmarks 16 Videnspædagogiske Aktivitetscentre (VPAC), der modtager driftsstøtte fra Undervisningsministeriet. VPAC'erne dækker: "... de tekniske & naturvidenskabelige og de kunstneriske, kulturelle, historiske, litterære og filosofiske områder, er ikke museer, men står for en alternativ og supplerende formidling af vanskeligt tilgængelige fænomener og begreber - og hvis koncept bygger på vidensformidling via publikums aktive deltagelse." (www.uvm.dk)

For at have status af VPAC og opnå driftsstøtte til videnspædagogisk arbejde, skal vi hvert år dokumentere, at Sagnlandet lever op til Undervisningsministeriets kriterier for støtte. De omfatter bl.a. krav til faglighed, kvalitet, udvikling, relevans for grundskolen, samarbejder lokal, nationalt og internationalt mm.

Til supplement af udvalget af strategiske udviklingsarbejder beskrevet i foregående afsnit i sammenhæng med års- og samfundsregnskab, præsenterer vi i det følgende et kalejdoskopisk vue i ord og billeder af Sagnlandets alsidige arbejdsområder.

De udvalgte aktiviteter fra sæson 2015 illustrerer, hvordan vi i praksis har løftet vores videnspædagogiske arbejde. Der er ikke tale om en udtømmende oversigt over alle årets aktiviteter og samarbejder, men alene illustrative eksempler samlet under hovedoverskrifterne Formidling, Forskning og Undervisning.

SAGNLANDETS aktiviteter indgår i et kredsløb, der består af tre kerneområder: Forskning, Formidling & Undervisning

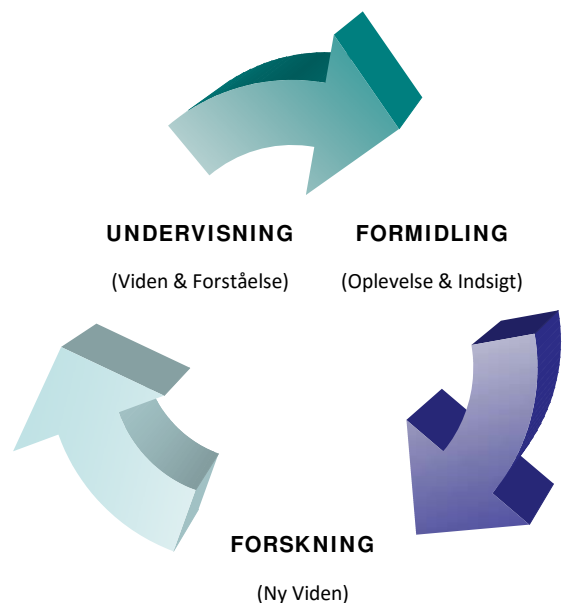
I kredsløbet giver forskningen ny viden, som formidles videre i undervisningssituationen med skoleelever og i formidlingen i det daglige møde med gæsterne

SAGNLANDETS forskningsbaserede formidling giver eleverne og publikum forståelse og indsigt, når vi omsætter ny viden fra forskningsverdenen i håndgribelige oplevelser og aktiviteter, som børn og voksne, selv kan deltage i.

Ideelt set danner mødet mellem ansat og gæst udgangspunkt for en dialog, der igen afføder ny viden og indsigt hos begge parter.

Dette krydsfelt mellem forskning, undervisning og formidling inspirerer til at rejse nye spørgsmål til forskningen for at kunne give nye svar og nye formidlingsoplevelser og aktiviteter.

SAGNLANDET LEJRES kredsløb er i bevægelse ...

Formidling

Sagnlandets Formidlingsafdeling tilrettelægger hvert år et alsidigt sæsonprogram. Det skal tiltrække og tilfredsstille de mange tusinde gæster, der tilbringer en dag med at udforske Sagnlandet. De omfatter både børnefamilier, bedsteforældre, danske og udenlandske turister samt børneinstitutioner og skoler på udflugt.

Til sådanne gæstetyper, der færdes på egen hånd gennem Sagnlandets historiske miljøer og store landskab, tilbyder vi en varieret palet af aktiviteter. Nogle kan rumme mange gæster på en gang, mens andre appellerer til mindre grupper, familier eller par. Fælles for alle aktiviteter er, at de skal være sjove, lærerige og spændende samt inddrage både børn og voksne i praktiske gøremål. Det skal skabe en fælles, social oplevelse, der gerne skal inspirere til samtale og refleksion.

Programlægning, målgrupper og gæsteanalyser

I 2015 har Sagnlandets Formidlingsafdeling arrangeret 36 forskellige store og små kulturhistoriske aktiviteter og særlige events, der har været tilgængelige for alle gæster. Ud over disse særlige aktivitets- og oplevelsestilbud sæsonen igennem, kommer den faste og populære levendegørelse af stenalder-, jernalder-, viking- og 1800-talområde med bl.a. fortidsfamilier i helligdags- og skoleferier, åbne historiske værksteder, faste dyrefordringer, filmforevisninger i biografen, gratis udlån af audioguides og GPS-missioner mm.

Takket være stadig grundigere publikumsanalyser de senere år, opbygger Formidlingsafdelingen løbende et dybere kendskab til Sagnlandets forskellige publikumssegmenters præferencer og ønsker. På den baggrund blev der ved programlægning 2015 lagt vægt på at optimere og udvide allerede eksisterende og efterspurgte publikumsaktiviteter.

FUND ELLER FORBRUGERE I FOKUS?

UDVIKLING MED AFSÆT I FORBRUGERNES FORUNDRING & FASCINATION FOR BEDST DIDAKTIKS EFFEKT & SAMFUNDSRELEVANS

FORSKNINGSGENERET FORMIDLINGSUDVIKLING

AUTENTICITET = MÅL

Arkæologiske data = basis

PUBLIKUMSGENERET FORMIDLINGSUDVIKLING

LÆRINGSUDBYTTE = MÅL

Arkæologiske data = middel

Udvalgte eksempler fra årets program

I højsæsonperioder som helligdagsferier og skolernes sommerferie er der i 2015 dagligt gennemført krigertræning i enten jernalderlandsby eller vikingeområde, en aktivitet, der udover historisk vidensformidling, også bringer publikum i indbyrdes dialog gennem træningens fokus på samarbejde og koordination. Arkæologisk Værksted blev i samme periode bemandet med mulighed for at lade gæsterne prøve metaldetektorer og udgrave skeletter og oldsager under instruktion. Arkæologisk Værksteds fokus på fordybelse og metode, har givet spændende dialoger med publikum om den arkæologiske videnskabs arbejdsprocesser og dokumentation af kildematerialer.

I Sagnlandets Historiske Værksteder, Potteri og Dragtværksted, hvor rekonstruktionshåndværkerne i 2015 bl.a. har deltaget i forskningssamarbejder med Nationalmuseet om forsøg med jernalderkeramik og Museum Midt- og Vestjylland om rekonstruktion af en komplet kvindedragt fra ældre jernalder, har der været afsat ekstra formidlingspersonale i sommerferien 2015 for at give børnefamilierne mulighed for selv at arbejde med traditionelle materialer som uld og ler og gamle håndværksprocesser.

Hertil kommer Båldalens mange hyggelige familieaktiviteter, hvor familie området til sæsonstart blev forsynet med nye grill-selv muligheder for fælles madfremstilling i det naturskønne område. De nye grill blev udstillet af frivillige fra Sagnlandets Vennernes smedelaug.

Blandt de mange forskellige større kulturhistoriske aktiviteter og events som gæsterne har kunnet opleve i 2015, skal her blot nævnes et udvalg.

En weekend i maj løb det historiske familieorienteringsløb "Jagten på Sagnkongerne" af stablen i et samarbejde mellem Golden Days og Lejre Kommune. I 2015 var sagnkongen Gram fra Saxos Danmarkshistorie i centrum for løbet, der byder på en særligt kombination af motion og formidling af sagnhistorie gennem sjove opgaver og dialoger med posterede medarbejdere.

I Pinseferien kunne gæsterne opleve spektakulære Gladiatorkampe, skjoldmure og et hårdtslående militærshow. Det skete da 30 legionærer fra den romerske reenactmentgruppe LEGIO VI Victrix Cohors Cimbria etablerede en fuldt udrustet soldaterlejr i Sagnlandet. Herfra formidlede de alskens udstyr, taktik, soldaterliv og internationale kontakter i jernalderen.

I Grundlovsferien i juni fandt årets store Pilefestival. Her fik gæsterne en unik mulighed for at opleve og prøve det ældgamle håndværk, takket være Pileforeningens mange engagerede frivillige medlemmer, der fortalte og lærte fra sig via arbejdende værksteder, håndværksboder og workshops.

En særlig festdag var naturligvis søndag den 21. juni. Her, ved årets midsommersolhverv, kunne Sagnlandet både fejre 50-års jubilæum og hele områdets udnævnelse til Nationalpark Skjoldungernes Land. Derfor gav Sagnlandet i hele weekenden 50% rabat på entre og havde søndag med det særlige festprogram udvidet åbningstiden til kl. 22.00. Jubilæumsdagen bød - udover på taler og afsløring af en ny smuk farvelagt rekonstruktion af en Danmarks ældste, hedenske runesten - også på helstegt urokse på spid, middelaldermusik ved den historiske musikgruppe GNY og særlige værkstedsaktiviteter i alle historiske områder, hvor børn og voksne kunne lave små frugtbarhedsoffergaver. Aften blev afsluttet med teaterforestilling ved det Fortællende Teater, der opførte et af de helt store Lejre-sagn, kvadet om Beowulf og hans kamp mod monstret Grendel, der hjemsøger Skoldungekongen Roars kongehal. Samme dag kunne Sagnlandet i forbindelse med festtalerne for ca. 200 inviterede VIP-gæster afsløre, at 5 års projektudvikling af projekt SAGNKONGERNES VERDEN havde udløst en stor fondsdonation (se s. 19).

I hele uge 28 i juli lagde vikingeområdet Ravnebjerg stemningsfuld ramme til årets "Ret og Råd på Ravnebjerg Ting. Vikinge reentactorer og -håndværkere kom rejssende fra Tyskland, Frankrig, Sverige, Norge og Amerika og det øvrige Danmark, I alt gav 110 frivillige vikinger Sagnlandets gæster et spændende og stemningsfuldt indblik i datidens handelsliv, markedsfred og retshåndhævelse. Sagnlandets samarbejdspartner, forfatteren og rollespilleren Alex Uth havde endnu engang researchet og bearbejdet kildemateriale fra gamle lovtekster. I år var fokus på mandrab og bod i forbindelse med drabet på en 16 årig knægt, hvor fader og banemand måtte mødes på tinge og fremføre deres argumenter for tingsmændene om drabet var ærligt eller en niddingsdåd.

Med metoden "formidler i rolle" sikrede vi stor deltagelse og dialog med publikum. Der blev fortalt historier og vores tilrejsende "markedsfolk" foldede historierne ud i forhold til deres udstyr, grej og arbejdsprocesser. Der blev udvundet jern, udvundet salt, hamret på jern, fremstillet smykker og farvet garn og stoffer. Krigskunst og krigernes udstyr blev vist frem og sat i tale og der blev holdt krigertræning med vægt på at være en god frænde.

Efterårsferiens ugelange Sagnkongefestival afsluttede hovedsæsonen på bedste vis. Her var "Roars Krigerlejr" fyldt af store vikingetelte, rygende bål, bunker af våben og masser af vikinger en publikums magnet for børn og voksne. Her gennemførtes 4 daglige events i form af "våbenfortælling" fulgt af "deltager drama". Sidstnævnte med gæsterne som aktivt deltagende aktører, styret af en håndfuld "hovedrolleindehavere" udgjort af Sagnlandets personale. Efter hvert optrin fulgte et stort børneslag, hvor børn og forældre sammen med instruktører fra hver side skulle afstemme taktik og angrebsteknikker. Andre sider af krigerlivet blev belyst af åbne områder gæsterne kunne besøge: I VÅBENTELTET kunne man røre og prøve flotte kopier af ringbrynjer, hjelme, økser, sværd og lanser og høre, om våbnenes brug i vikingetiden. I TRÆSVÆRDSSMEDJEN kunne børnene fremstille egne sværd som trofæ. I SMYKKEBODEN kunne børn og forældre sammen lave halskæder eller armbånd af vikingetidsperler, mens instruktører fortalte om vikingetidens kvinder, deres smykker og smykkernes symbolik og markering af status og socialt tilhørsforhold. I MESSELTETET kunne gæsterne høre om krigerkost og livet på vikingetogt samtidig med, at de selv baget fladbrød på store jernpander. Og sidst, men ikke mindst, var der LAZERETTET, et felthospital, hvor børn og voksne så og hørte om vikingetidens og jernalderens kirurgiske instrumenter og sårbehandling.

10-årsjubilæum for International jæger-samler-festival

I uge 29 i juli fejrede Sagnlandet endnu et rundt jubilæum, afholdelsen af den 10.ende internationale jæger-samler festival *Athra Gatering*. På årets træf deltog 57 europæiske og amerikanske formidlere, rekonstruktionshåndværkere fra Danmark, Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Holland, USA og Namibia. Her fik Sagnlandets gæster mulighed for at opleve flinthugning, træ- og ben forarbejdning til redskaber, skindforarbejdning og udnyttelse af plantefibre til dragter, demonstration af forskellige jagt og fiskeredskaber, kunst og religiøse forestillinger om jagt-magi gennem tegninger, indridsninger og bemalinger på såvel genstande, telte som kroppen. Hertil kunne man få smagsprøver på forskellige typer jægerstenalderkost – såvel frisklavet over bål eller konserveret gennem forskellige rygning- og fermenteringsmetoder. Sidstnævnte har sikret jægerne rejseproviant og føde til livets oprethold på ressourceknappe årstider.

De her nævnte større events viser, hvordan Sagnlandet løbende arbejder med pædagogiske virkemidler der skal sætte arkæologiske fund, kilder og traditionelle håndværk ind i et større helhedsperspektiv, der både giver anledning til fællesskabsopbyggende aktiviteter samt refleksion over problematikker som f.eks. ressourceudnyttelse, krig og krigsførelse. Alle emner, der er relevante i dag.

Forskning

Sagnlandet Lejre – en kulturhistorisk feltstation

Sagnlandet Lejre råder over 43 ha. kulturlandskab. Landskabet rummer en række særlige biotoper, der ikke er sprøjtet eller udnyttet intensivt gennem 50 år: marker, enge, overdrev, skovgræsning, højskov, søer og moser. Enkelte marker har helt været friholdt fra maskinel behandling i alle årene og anvendes udelukkende til forhistoriske landbrugsforsøg. Det har i konkrete forskningsprojekter været vigtigt, at jorden aldrig har været udsat for kompression af tunge traktorer, når forhistoriske dyrkningsforsøgs påvirkning af jordens mikrostrukturer efterfølgende er analyseret og sammenlignet med fossile marksystemer.

Sagnlandet råder over et stort hold af historiske dyreracer i form af urokser, vildheste, vildsvin, kreaturer, tamsvin, får, geder, gæs og fjerkræ.

Hertil kommer en rig insektfauna med deraf afledt rigt fugleliv. Sagnlandet Lejre stiller sig derfor til rådighed som feltstation for forskellige, eksterne forskningsprojekter, hvor et stabilt, uberørt, men let tilgængeligt naturområde er vigtigt for f.eks. sammenligning med sideløbende, fuldstændigt kontrollerede forsøg i laboratorier.

Sagnlandet tilbyder desuden stærke og efterspurgte faglige kompetencer inden for rekonstruktion af forhistorisk lerkar- og tekstilarkæologi qua dygtige rekonstruktionshåndværkere og specialister i sine historiske værksteder Potteri og Dragtværksted.

I 2015 har Sagnlandet gennemført to eksperimentalarkæologiske projekter i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere fra hhv. Nationalmuseet og Museum Midtjylland.

Jernalderens "vindueskar"

"Vindueskar" er en helt særlig og sjælden type lerkar, der kun kendes i ganske få eksemplarer i Danmark. De er dateret til ca. 3-500-tallet e. Kr. der omfatter yngre romersk jernalder og ældre germansk jernalder. Navnet har de, fordi datidens pottemagere har indsat skår fra romerske drikkeglas i lerkarrenes bund eller side som et lille, transparent vindue i den ellers massive lerkarvæg. Hvordan karrene har været fremstillet, herunder om de har været vandtætte og dermed anvendelige i praksis, når to så forskellige materialer har skullet kombineres og brændes, har ikke tidligere været testet. Denne problematik var baggrunden for at cand.mag. Freerk Oldenburger, Nationalmuseet, i 2015 ansøgte om midler fra Sagnlandets eksperimentalarkæologiske forskningslegat med henblik på at gennemføre en systematisk forsøgsrække med test af rekonstruerede "vindueskar" i samarbejde med Sagnlandets rekonstruktionshåndværkere i Potteriet.

Som udgangspunkt for forsøget havde Freerk Oldenburger i samarbejde med Roskilde Museum udvalgt et vindueskar fra Stålmosegård-gravpladsen fra Vindinge ved Roskilde. Som forberedelse til rekonstruktionsforsøget fik Nationalmuseet udtaget et skår fra det originale lerkar og fået dets godssammensætning analyseret på Lunds Universitets keramiske laboratorium.

På baggrund af laboratorieanalyser af lertype og magring blev der rekonstrueret i alt 6 forsøgskar med 3 forskellige lertyper og magringssammensætninger. Råmaterialelets fysiske egenskaber blev indledningsvist testet ved svindprøver i forbindelse med tørring og brænding. Resultaterne af svindanalyser sikrede, at de efterfølgende karrekonstruktioner kom så tæt på originalens dimensioner som muligt. Som glasskår blev anvendt skår fra kopi af romersk drikkeglas produceret af Scanglas AB i Sverige.

Hele rekonstruktionsprocessen lige fra gravning af bl.a. lokale sjællandske lertyper, over sortering og flotering af lerret, fremstilling af magringsmaterialer af brændt og knust granit, karopbygning, ornamentering, inkorporering af glasskår samt efterfølgende tørring og brænding med måling af temperaturer blev løbende dokumenteret. Således var det vigtigt at brændingstemperaturen ikke kom over 600 C, idet laboratorieanalyserne af det originale skårmateriale havde vist, at det var den maksimale brændingstemperatur for Stålmosegård karret.

Efter vellykket brændingsforsøg blev alle kopikarrens tæthed målt. Forsøgsrækken dokumenterede, at jernalderens "vindueskar" har været fuldt funktionelle i praksis og ikke blot har været en "symbolsk erstatning" for et komplet glaskar ved gravlæggelsen af de døde. De samlede forsøgsresultater planlægges publiceres af Freerk Oldenburger i et internationalt arkæologisk tidsskrift.

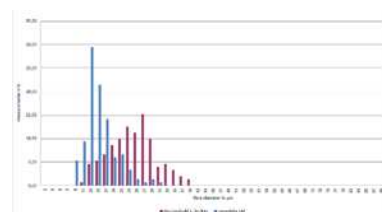

Hammerumfundet – en velbevaret kvindedragt fra romersk jernalder

I 1993 fandt arkæologer fra Herning Museum 7 grave fra perioden 200-440 e.Kr. ved Hammrum. Af disse indeholdt tre grave velbevaret organisk materiale. De blev taget op i et samlet præparat, der først blev udgravet og gennemanalyseret i 2009 i et tværfagligt forskningssamarbejde med tekstilforskere fra Centre for Textile Research (CTR), et grundforskningscenter ved Københavns Universitet.

Særligt én kvindegrav, havde usædvanlige bevaringsforhold. En komplet dragt kunne frempræpareres og dens snit og vævemåde iagttages. En lang række naturvidenskabelige analyser afslørede bl.a. den anvendte ulds kvalitet og fibertyper samt dragtens oprindelige farver og mønstre.

Det omfattende analysearbejde resulterede i et ønske fra Museum Midtjylland om en komplet rekonstruktion til udstillingsbrug ledsaget af en film, hvor alle fremstillingsprocesser var dokumenteret. Lige fra den indledende fåreklipping over uldens forarbejdning og efterfølgende spinning, plantefarvning og endelige vævning og syning til en komplet dragt. Derfor henvendte museumsinspektør Tinna Møbjerg sig i 2014 til Sagnlandet Lejre for i samarbejde med Sagnlandets væve-

re og tekstilarkæolog at påbegynde det omfattende rekonstruktionsarbejde med en eksperimentalarkæologisk rekonstruktion efter alle kunstens regler.

I 2014 blev arbejdet indledt med at fremskaffe uld, hvis fiberkvalitet var så tæt på originalens som muligt. Målinger af fibrenes tværsnit i Hammerumdragten havde vist, at garnet var spundet af en uld med meget fine fibre af en kvalitet, man i dag og med en nutidig betegnelse bedst kan betegne som "merinould", men uden merinoets filtende egenskaber. De indledende spindings- og vævningsforsøg i 2014 med fin lammeuld fra Shetland fra unge får, der havde fibre, der mindede om jernalderens, viste sig problematisk. Trods vellykket spinning viste den efterfølgende vævning, at både trend og islæt filtrede med utallige knækkede tråde til følge. Trods lignende kvalitet i tykkelse havde de moderne uldfibre vist sig for korte og videre arbejde med denne uldtype måtte opgives.

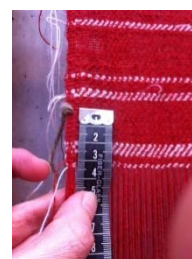
I 2015 blev rekonstruktionsarbejdet genoptaget med en ny type Shetlandsuld fra voksne får. Denne gang kronedes anstrengelserne med held. Efter forberedelse og håndspinding af over 4 km garn, opsætning af væv og vævning med en tråddensitet pr cm² svarende til originalens, lykkedes det at fremstille et stykke klæde på 95x149 cm. Estimat at den samlede arbejdstid viser, at det har taget ikke mindre en lille månedstids uafbrudt arbejde (8 timer pr. dag) at fremstille kjolen hvortil kommer processen med plantefarvning af garnet.

Resultatet af det spændende rekonstruktionsprojekt blev afsløret ved åbning af udstillingen "Pigen i rødt" på Museum Midtjylland i november 2015. Her kan den smukke rekonstruerede dragt nu beundres sammen med en film på dansk og engelsk som Sagnlandets fotograf har produceret om rekonstruktionsarbejdet. Filmen kan ses på <https://vimeo.com/channels/425502/146693682>, Sagnlandets egen digitale filmkanal på nettet. Her har ikke mindre end 40.000 allerede set den engelsksprogede version. Man må sige, at trods 1.8000 år på bagen, har den jyske Hammerum-piges dragt på mange måder vist sig langtidsholdbar.

EAA-Conference Glasgow med tre bidrag fra Sagnlandet Lejre

Over 4 dage i september 2015 blev den 21. internationale, arkæologiske konference i regi af European Association of Archaeologist afviklet af University of Glasgow med 2.500 deltagere fra hele verden. Under temaet "Living History, Open Air Museums and the Public", deltog Sagnlandet Lejres leder af Dragtværkstedet, tekstilarkæolog Ida Demant både som sessionleader og oplægsholder. Herudover deltog Sagnlandets formidlingsansvarlige Ane Damgaard Jepsen og Sagnlandets Oldtidsområde-ansvarlige Laurent Mazet med faglige oplæg:

- **Making the Costumes** ved Ida Demant satte fokus på Sagnlandets udvikling af et særligt sæt dragtstandarder fra A til C-modeller. Hver models produktionsform afspejler det formål som den enkelte dragttype skal opfylde. A-modellen udgør den ypperste og mest tidskrævende dragtkonstruktion udført som et eksperimentalarkæologisk videnskabeligt forsøg hvor produktionsprocessen er i fokus (jf. Hammerum-projektet). B og C-modeller repræsenterer mindre omkostningstunge produktionsformer til praktisk brug i formidlings- og undervisningssituationer.

▪ **From Spectator to Partaker – Changes in Visitors to the Past**

ved Ane Jepsen satte fokus på de metoder hvormed Sagnlandet i dag udvikler sin fagligt funderede formidling på. Det sker gennem omfattende gæsteanalyser for at sikre størst mulig relevans – og dermed refleksion over nutidens og fortidens levevis og kulturelle normer - for nutidens gæster. Sagnlandet anvender bl.a. et særligt desingspil, hvor fokusgrupper frit kan kombinere 32 ord til karakteristik af deres oplevelse som udgangspunkt for en gæstestytet dialog. Ved udviklingen af Sagnlandets publikumsaktiviteter ses det arkæologiske kildemateriale i denne sammenhæng som et middel til læring, hvor didaktiske overvejelser ud fra analyser af gæsterens forventninger og forhåndsviden lægges til grund for den måde det arkæologiske kildemateriale udvælges og for midles på.

▪ **50 Years of "Past Family Business" – between Experimental Archaeology and Living History**

ved Laurent Mazet satte fokus på udviklingen af Sagnlandets "fortids-familie" koncept gennem 40 år i et brydningsfelt mellem eksperiment og oplevelsesøkonomi. Det kan iagttages at frivillige familiers rolle, forventninger og motivation over tid/generationer har ændret sig fra en rolle som videnskabelige forsøgspersoner i en jagt på viden til reentactorer i et selvrealiseringsprojekt i jagt på identitet.

Ny forsknings-database udviklet i partnerskab med Erhvervsakademi Sjælland

I 2015 var tre datamatikerstuderende fra Erhvervsakademi Sjælland, Campus Roskilde (EASJ) i 10 ugers erhvervspraktik i Sagnlandet som led i Sagnlandets og EASJs partnerskabsaftale, der er til stor gensidig gavn og inspiration. Her løste de studerende projektopgaven "Udvikl en ny database til Sagnlandets arkiv for forskningsrapporter". Projektet blev udført med stort engagement og dygtighed og alle Sagnlandets medarbejdere samt eksterne brugere i form af gæsteforskere og studerende har nu fået nem og overskuelig adgang til at søge i Sagnlandets over 600 forsøgsrapporter inden for en række specifikke kategorier som f.eks. materialetyper, forsøgstyper, perioder, teknologityper mm. Det betyder at brugerne nu kan søge langt mere kvalificeret end hidtil og nemmere får indkredset hvilke forsøg gennem 50 år, der måtte være relevant for deres problemstilling.

Undervisning

Sagnlandets skoletjeneste samarbejder bl.a. med Skoletjenesten i København om at udvikle og gennemføre undervisning for grupper fra daginstitutioner, folkeskolen, ungdomsuddannelser og gymnasium.

Vi udvikler aktiviteter og undervisningstilbud med afsæt i *Pædagogiske læreplaner* til børneinstitutioner og folkeskolens *Forenklede Fælles Mål* og diverse *kanon* indenfor fagene samt de *gymnasiale uddannelsers læreplaner*. Endelig tilpasser vi vores undervisningsforløb til særlige brugergrupper som f.eks. sprogskoler m.fl.

I Sagnlandets undervisningsmæssige og pædagogiske arbejde er vi inspireret af relevante læringsteorier. Bl.a. John Dewey om *Learning by doing*, Dorothy Heatcote om "lærer i rolle", Olga Dysthe om "dialogisk undervisning" og Howard Gardner om "De mange intelligenser". Endelig sikrer Sagnlandets store faglige netværk til medarbejdere ved andre skoletjenester og Historiske Værksteder over hele landet, at vi løbende giver og modtager sparring på vores metoder gennem workshops, møder, seminarer og studieture.

Pædagogiske virkemidler

Vi underviser ud fra den pædagogiske metode "**lærer i rolle**" med vægt på dialogbaseret undervisning og involvering af alle sanser gennem praktiske aktiviteter, hvor eleverne selv skal være skabende.

Alle instruktører i vores forhistoriske og historiske områder er derfor i tidstypiske dragter og udstyret med personlige baggrundshistorier. Personhistorierne opbygger vi gennem en kombination af instruktørens egne livsoplevelser og universelle livsoplevelser, der er uafhængige af tid og sted (at rejse, at flygte, at stifte familie, at kriges, at miste osv.).

Vi har døbt disse personaer "**Historiens øjenvidner**". En er f.eks. lejesoldat, en anden bortløben slave, en tredje bonde, en fjerde overvejer udvandring, en femte er indvandrer, en sjette er enke med småbørn osv. Det er skæbneforløb, der kendes til alle tider og steder.

Ved at arbejde med sådanne universelle roller og fortællinger i historisk klædning og perspektiv, opnår vi en distance, der gør det muligt at berøre følsomme emner og dilemmaer uden at overskride elevernes aktuelle livssituation. Men samtidig giver rollerne mulighed for akkurat at drøfte sådanne væsentlige livsvalg, konflikter, tab, sorger og glæder, der relaterer sig til børnenes aktuelle livssituation.

På den måde sikrer vi med enkle virkemidler, at eleverne oplever historien i øjenhøjde med dem selv, deres samtid og egen livserfaring. Det giver børnene inspiration til at reflektere over det forhold, at vi som mennesker altid er et produkt af historien, men med mulighed for fremadrettet og selvstændigt at træffe andre og nye valg ud fra de indsigter og erfaringer, historien kan give os.

Indlevelsespædagogik i praksis

Skoletjenesten i SAGNLANDET LEJRE har udviklet en særlig pædagogik, vi har døbt indlevelsespædagogik. Ved at kombinere historisk værkstedsarbejde med "lærer i rolle" i en levendegjort oldtidsramme sikrer vi at:

- Eleverne skaber selv viden ved at eksperimentere og udføre rekonstruerede arbejdsprocesser. Ved at efterligne skal børnene/eleverne "gribe" for at kunne "begribe" og derigennem udvikle og udvide deres egen begrebsverden. Der sker en indøvelse og en udøvelse og med det en tilegnelsesproces, der er afgørende i enhver læring. Børnene danner sig førstehåndserfaringer og reflekterer over det, de gør, for senere at kunne vise det til andre eller forklare det for deres kammerater eller Sagnlandets besøgende. Herved omsætter eller anvender de deres nyerhvervede viden i praksis.
- Børnenes identitetsdannelse og historiske bevidsthed fremmes ved hjælp af drama og historisk værkstedsarbejde. Arbejdes der med hånden, arbejdes der også med ånden. Børnene deltager altså i en dannelsesrejse, hvor de får mulighed for at se sig selv i noget, der er større end dem selv. De oplever, at de er historieskabte og historieskabende. De får en fremtidsforventning ved, at det procesorienterede arbejde de er beskæftiget med rækker ud i fremtiden og har konsekvenser. De valg eleverne tager, er med til at skabe forandring og med det, historie.
- Vi anvender dialogbaseret undervisning og formidling for at skabe et læringsrum, der virker fremmende for læreprocesserne ved at vække elevernes nysgerrighed og invitere dem til refleksion og dialog. Her arbejder underviserne med at møde børnene på deres præmisser og at være formidler mellem det fremmede og det kendte.
- Vi tilgodeser social læring ved at sætte børnene i en situation og i en rekonstrueret verden, der inviterer til at overskride egne grænser. De bliver regnet for og regnet med. De skal bære et ansvar, arbejde sammen, for at det hele lykkes. Alle er afhængig af hinandens indsats. De ser sig selv og hinanden i et andet lys og opdager andre måder at omgås hinanden på. Det gælder både børn og voksne, lærere og elever.
- Elevernes arbejdsopgaver og -teknikker er meningsfulde og nødvendige hvilket de hurtigt erfarer. Når de skal lære at lave ild, er det ikke kun for teknikken skyld, men også fordi der er brug for et bål for at kunne tilberede mad, brænde keramik, varme sig, kunne starte essen, etc.

Eleverne oplever at hele processen giver mening fra A til B til C

Undervisningstilbud

I 2015 har Sagnlandets Skoletjenesteafdeling udbudt i alt 14 faste undervisningsforløb via www.sagnlandet.dk og www.skoletjenesten.dk. De faste forløb er fordelt på 9 forhistoriske (3 stenalder, 3 jernalder, 3 vikingetid) og 5 historiske forløb (1800-tallet, hvoraf ét, årstidsforløbet er opbygget af 4 selvstændige forløb, der skifter med års-/højtiderne). Forløbene er alle baseret på elevernes aktive deltagelse med fokus på indøvelse og udøvelse. De udbudte tilbud lægger både op til enkeltfags- og til tværfaglig undervisning samt inspirerer til udeskoleprojekter.

Sagnlandet har i 2015 omarbejdet og redesignet sit skriftlige skoletjenestemateriale "Levende Fortid", der kan printes via hjemmesiden. I overensstemmelse med Forenklede Fælles Mål henviser det ny materiale til både de generelle læringsmål såvel som de særlige læringsmål som hvert enkelt undervisningsforløb giver anledning til arbejde med. De forskellige støtter blandt andet undervisningen i:

- **Historie:** Forløbene er med til at give elever kronologiforståelse, sætter forskelligt kildemateriale (rekonstruktioner, fortællinger og øjenvidneberetninger) i spil, støtter kildekritisk analyse og giver plads til elevernes egne tolkninger og refleksion over samspil med egen livsverden.
- **Dansk:** Eleverne kan sammenstille den læste tekst med drøftelser med et "samtsvidne", de kan tolke og reflektere over det læste og oplevede.
- **Natur og teknik:** Eleverne kan undersøge, perspektivere til egen livsverden og sætte ord på deres førstehåndserfaringer.
- **Kristendom:** Eleverne får kendskab til ikke-kristne religioner og livsopfattelser. De kan forholde til livsetiske spørgsmål, kan sammenstille deres oplevelser med kristendom, andre religioner og livsopfattelser.
- **Madkundskab:** Forløbene støtter fødevarerbevidsthed, madlavningsteknikker og giver mulighed for at fortolke måltider med forståelse for værdier, kultur og levevilkår.
- **Håndværk og design:** Eleverne kan anvende redskaber og værktøjer i forhold til produktets form og funktion.
- **Biologi:** Forløbene støtter elevernes kompetence til at undersøge, modellere, perspektivere og kommunikere over deres resultater.
- **Idræt:** Forløbet støtter alsidig idrætsudøvelse. Eleverne lærer noget om vikingernes idrætskultur, kan sammenstille med deres livsverden, arbejder med deres krop og træner færdigheder i fællesskab og samarbejde.
- **Geografi:** Eleverne forholder sig til kulturgeografiske processer, der danner grundlag for menneskers levevilkår. De er med til at undersøge, perspektivere og sætter ord på deres refleksioner.

LÆRINGSTILBUD, SKOLETJENESTEN SAGNLANDET LEJRE

ÅRSTIDSFORLØBET
TILBUDT TIL ET LÅR
I SAGNLANDET LEJRE

Årstidsforløbet er et faste tilbud, der gives i Sagnlandet Lejre. Det er et tværfagligt forløb, der giver eleverne mulighed for at undersøge og opleve livet i de forskellige tider i vores historie. Forløbet er opbygget af 4 selvstændige forløb, der skifter med års-/højtiderne. Forløbene er alle baseret på elevernes aktive deltagelse med fokus på indøvelse og udøvelse. De udbudte tilbud lægger både op til enkeltfags- og til tværfaglig undervisning samt inspirerer til udeskoleprojekter.

SKOLETJENESTEN
KONTAKT
Sagnlandet Lejre
Lejre
Tlf. 44 44 44 44
E-mail: skoletjenesten@sagnlandet.dk

SAGNLANDET LEJRE

EN DAG SOM STENALDERFISKER I ERTEBØLLEKULTUREN

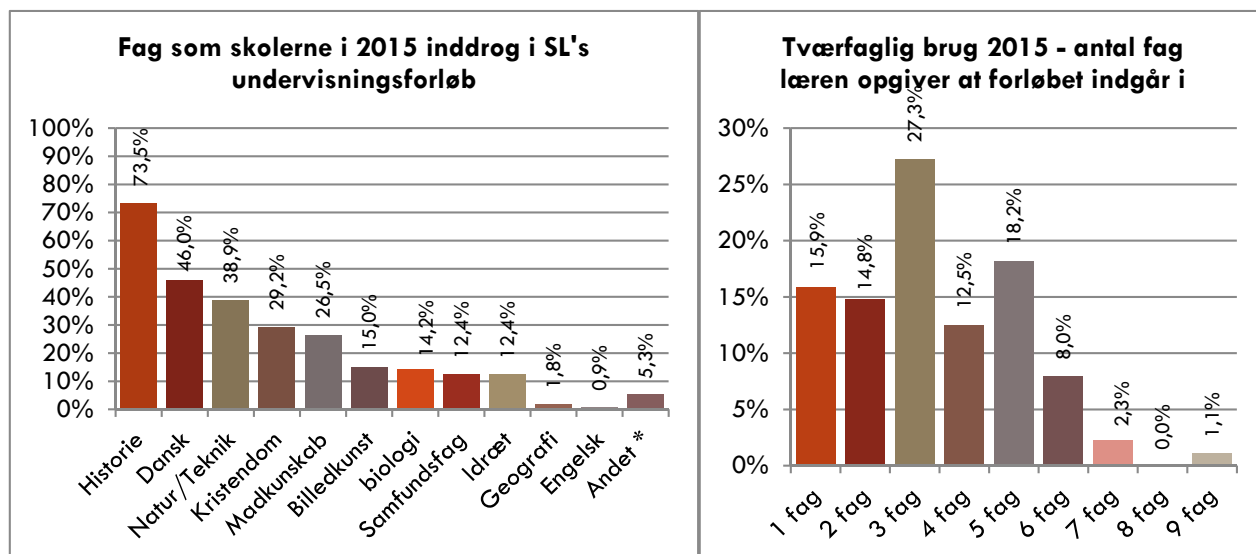
En dag som stenalderfisker i ertebøllekulturen er et faste tilbud, der gives i Sagnlandet Lejre. Det er et tværfagligt forløb, der giver eleverne mulighed for at undersøge og opleve livet i den stenalders ertebøllekultur. Forløbet er opbygget af 4 selvstændige forløb, der skifter med års-/højtiderne. Forløbene er alle baseret på elevernes aktive deltagelse med fokus på indøvelse og udøvelse. De udbudte tilbud lægger både op til enkeltfags- og til tværfaglig undervisning samt inspirerer til udeskoleprojekter.

SAGNLANDET LEJRE

VIKINGE STENALDEREN

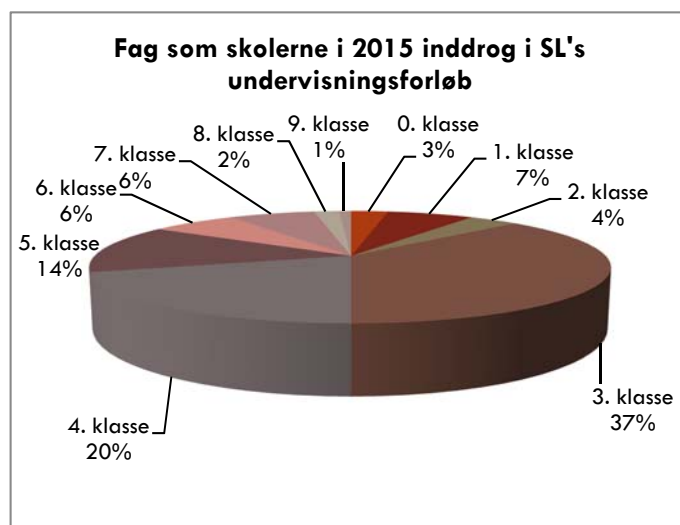
Skoleevalueringer

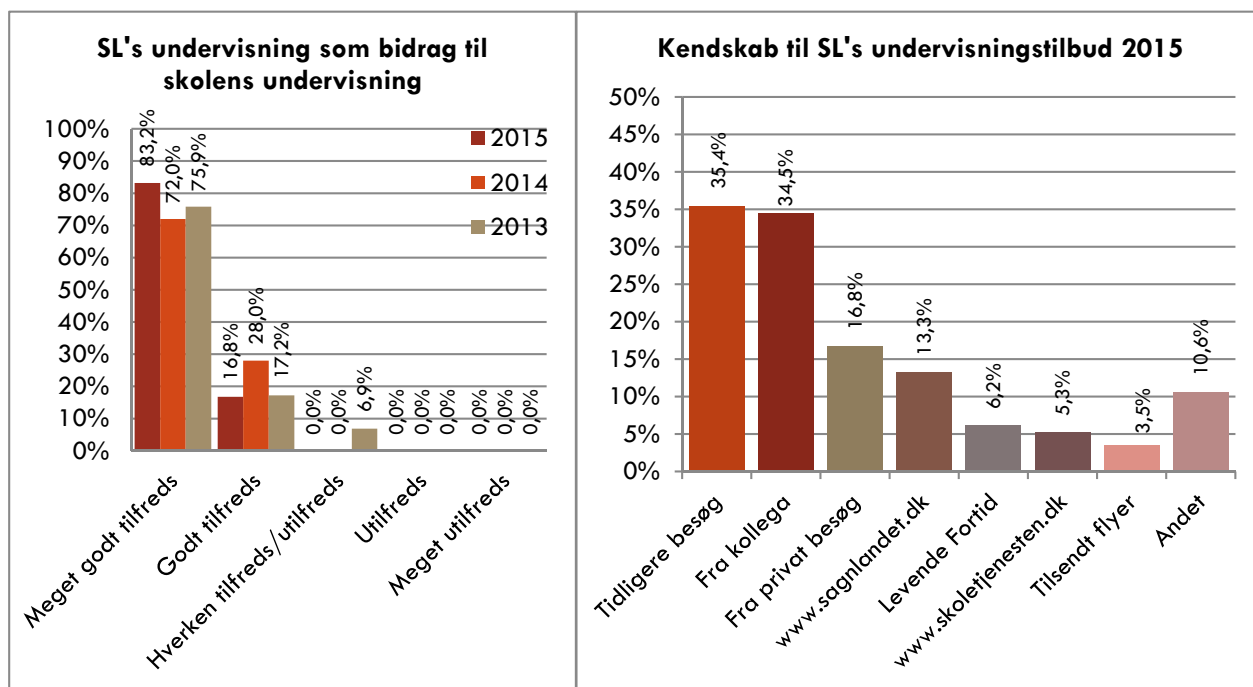

Kvalitet og tilfredshed tester vi vha. brugerevalueringer blandt skolerne. I 2015 gennemførte Sagnlandets skoletjeneste sin til nu største skriftlige brugeranalyse. Det skete efter ændret indsamlingsstrategi af de spørgeskemaer med kvantitative og kvalitative spørgsmål, som lærer og pædagoger får udleveret i forbindelse med modtagelse af et undervisningsforløb. I alt modtog Sagnlandet feedback fra ikke mindre end 125 lærere og pædagoger, der havde gennemført et tilsvarende antal undervisningsforløb.

De kvantitative analyser viser, at fagene Historie, Dansk og Natur/Teknik udgør top 3, for de fag lærerne især anvender Sagnlandets undervisning i forbindelse med. Analyserne viser samtidig, at lærerne i høj grad indtænker Sagnlandets undervisningsforløb i en tværfaglig sammenhæng, idet 84% af lærerne angiver, at faget indgår i undervisningen i 2 eller flere fag.

Klassetrin der anvender Sagnlandets undervisning har overvægt af Indskoling (50% fra 0.-3. klasse) fulgt af Melletrin (41 % fra 4.-6- klasse) hvorefter Udskoling (9 % fra 7.-9. klasse).

Endelig viser lærernes evaluering høj grad af tilfredshed med Sagnlandets undervisning. Således er 100% "Godt" eller "Meget godt tilfreds" og med stor overvægt (83,2 %) på sidstnævnte kategori.

Endelig angiver alle (100 %) at de gerne anbefaler Sagnlandets undervisning til andre, hvilket er yderst glædeligt.

At anbefalinger også sker i praksis bekræftes af analysens måling af, hvorfra lærerne, der i 2015 benyttede Sagnlandets Skoletjenestetilbud, har kendskab til undervisningsforløbene fra. Her angiver ca. 1/3 (34,5 %), at de har fået ideen fra en kollega.

De kvantitative analyser understøttes desuden af kvalitative bemærkninger fra lærerne, hvoraf skal gives et par eksempler fra de enkelte historiske miljøer ud af mange:

"Det har været superspændende, og alle har nydt det rigtig meget! Alle er blevet meget klogere på den tidsperiode [i forhold til] årsplaner i historie og perioden jægerstenalder/bondestenalder. En perfekt oplevelse af en historisk periode." (3. klasse på "Fra istidsjægeren til de første skovhuggere").

"Vi havde nogle elever, der måske ind imellem har det svært i skolen, men som virkelig profiterer af et sådant ophold. ... Historisk bevidsthed og læring på egen krop" (3. klasse på "En dag i Jernalderlandsbyen Lethra).

"Velforberedte undervisere, børnene samarbejder, retter ind og får jernalderen ind under huden. ... Alle sanser bruges i modsætning til klasseværelset (4. klasse på "En dag i Jernalderlandsbyen Lethra).

"Høvdingen tryllebandt os med sin person. ... Vi har brugt forløbet som igangsættende inspiration til vores næste emne i historie" (5. klasse på "Mød en gallisk flygtning fra Romerriget").

"Det er jo fantastisk at eleverne får "kød og blod" på historieundervisningen. Fungerer godt som afslutning på et undervisningsforløb. Giver eleverne en forståelse for livet i vikingetid og fornemmelse for kronologi/tid." (4. klasse på "En dag som viking").

"Super forløb – dejlig på den grænseoverskridende på den gode måde. Super instruktører. Det fungerede godt med at kønsopdele – kvinder laver mad – mændene knokler. Fortællingerne var meget informerende og sjove – eleverne var vilde med dem. ... Storytelling og det at lade eleverne prøve tingene på deres egen krop gør, at lysten til at lære og huske og undres styrkes." (5. klasse på "Lang lejrskole i vikingetiden").

"Børnene havde lejlighed til at være sammen på en anden måde end ellers samtidig med, at det de havde læst om på forhånd blev "levendegjort" i praksis. Det kan tilføre noget, som skolen i hverdagen ikke kan." (6. klasse på "En dag som viking").

"Vi nåede meget og børnene fik virkeligt meget ud af forløbet. ... Det giver en stor "hands-on" indsigt og forståelse for børnene. Fantastisk de får lov at være så meget med. Unik mulighed for oplevelser man ikke kan læse sig til og en forståelse af nutid og fortid man ikke kan få på anden måde." (0. klasse på "Forår og Påske i gamle dage [1800-tallet]).

"At børnene var med i arbejdet og afveksling mellem info og være med. Fint med lege og info om børnearbejde. ... Det stimulerer børnene og voksne enormt. Det er sådan et besøg de husker mange år frem." (1. klasse på "Leg og fortælling i gamle dage [1800-tallet]).

"Eleverne får sat billeder og oplevelser på den historiske periode, De får hverdagsbilleder der ikke kan læses i en bog. Underviserne er meget indlevende og har en faglig viden som gør det givende at være i 1800-tallet. Dejligt at vi både kan "lege" at vi er i 1800-tallet og se på det med nutidsøjne. Levende undervisning i et uformelt læringsrum." (7. klasse på "Husmandsbørn i 1850'erne").

Åben Skole – udvikling af understøttende lærermaterialer

I 2015 har Sagnlandets Skoletjeneste udviklet fem nye undervisningsmaterialer, der som led i "Åben Skole", skal kvalificere skolernes besøg, når de på egen hånd benytter Sagnlandets læringsrum som led i udeskole undervisning. Materialet er udarbejdet i forhold til Forenklede Fælles Mål og indeholder ideer og inspiration til lærerne til selv at arbejde med fem udvalgte emner før og efter besøget:

Alle tiders mad er et tværfagligt forløb i historie, madkundskab og natur/teknologi tilpasset mellemtrinnet. Målet er at give eleverne en oplevelse af og erfaring med menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne. På turen gennem Sagnlandet Lejre bevæger eleverne sig gennem de historiske perioder i kronologisk orden fra jægerstenalder over jernalder og vikingetid og op til 1800-tallet. Formålet er at styrke elevernes indsigt i kontinuitet og brud. Sagnlandets historiske miljøer viser, hvordan fortidens mennesker har levet, og hvad de har levet af og her kan iagttages ændringer i livsgrundlag og i produktion. Eleverne får æstetiske erfaringer med og forståelse af den madkultur de selv er en del af. Der kommer også en forståelse for at madkultur er vaner, skikke og traditioner, og at kultur skabes af mennesker i samspil med hinanden og med materielle vilkår som ændres gennem tiderne.

Vikingers idræt er et idrætsfagligt forløb for både indskoling, mellemtrin og udskoling. Særligt kompetenceområdet "Idrætskultur og relationer" kommer i spil. Formålet er at give eleverne kendskab til vikingernes idrætslige værdier, der bl.a. handler om at udvise høvisk adfærd og passe godt på hinanden. Vikingområdet Ravnebjerg stiller vikingetidens lege- og spilledskaber frem, hvorefter små og store elever laver idrætter til og med hinanden. Gennem forløbet får eleverne et anderledes bud på – og ejerskab til – en varieret skoledag med bevægelse forankret i en spændende kulturhistorie.

Hvordan har mennesker gennem tiderne ...? er et historiefagligt undervisningsforløb til 5.- 6. klasse. Forløbet inviterer eleverne til at undersøge en problemstilling på egen hånd. Formålet med forløbet er, at gøre historieundervisningen levende ved at inspirere historielærerne til at lave undervisning i et andet læringsmiljø. Forløbet kan indgå tværfagligt med andre fag som f.eks. dansk og inspirerer til dialogbaseret undervisning hvor fokus er på mennesket som innovativt og entreprenant gennem tid og rum. Forløbet omfatter to besøg i Sagnlandet Lejre. Det første er tænkt som inspirationsbesøg, mens det andet skal anvendes til indsamling af materiale og konkret indhold som eleverne skal bearbejde til egne historiske fortællinger. Materialet lægger endvidere op til, at eleverne skal præsentere deres historiske fortællinger lokalt – f.eks. på biblioteket, i en virksomhed eller andre lokale fora.

Danmark mit fædreland er et danskfagligt forløb om fædrelandssange tilpasset henholdsvis 1.-2. kl., 3.-4. kl., 5.-6. kl. og 7.-9. klassetrin. Forløbet kan også laves tværfagligt med musik. Her arbejdes med genrearbejde, med afsæt i "fædrelandssange". Med Sagnlandet som alternativt læringsrum skal eleverne bl.a. arbejde med tekster af kanonforfatterne H.C. Andersen og Johannes V. Jensen som de introduceres for gennem "Danmark mit fædreland" af H. C. Andersen og "Danmarkssangen" af Johannes V. Jensen. Senere møder de Natasjas "Danmark mit fædreland" og Shu-bi-duas "Danmark", Gnags "Danmark" og Nephews "Danmark (Man Dark)". På en gåtur gennem Sagnlandets skønne natur og histori-

ske miljøer møder eleverne det Danmark, som beskrives i fædrelandssangene hvorefter eleverne selv skal skrive deres egen fædrelandssang og laver en multi-modal præsentation af den.

Møder med H. C. Andersen er et danskfagligt forløb tilpasset 3.-4. klassetrin. Et besøg i Sagnlandets 1800-tals husmandssteder, Krikkebjergghuse, giver liv til arbejdet med den ældre litteratur. Flere kanonforfattere er samtidige eller næsten samtidige med Krikkebjergghuse, f.eks. H. C. Andersen, Adam Oehlenschläger og N. F. S. Grundtvig, hvortil kommer andre markante danske forfattere som Steen Steensen Blicher, Johannes V. Jensen, Herman Bang, Henrik Pontoppidan og Martin Andersen Nexø. Nogle af forfatterne stammer selv fra lignende kår eller beskriver dem i deres værker. Formålet med forløbet er at åbne op for litteraturen og give eleverne et legende og lystfuldt forhold til den ældre litteratur ved at møde dens konkrete samtid i Sagnlandets levendegjorte husmandsmiljø med personale, der arbejder i rolle.

Erhvervsturisme

I SAGNLANDET LEJRE kan virksomheder, organisationer og andre gruppe arbejde målrettet med medarbejderudvikling, forkæle kunder, kollegaer og medarbejderens ægtefæller/familier samtidig med, at alle får udfordringer til krop og hjerne. Her kan både små og store grupper få en både sjov, oplevelsesrig og udfordrende dag:

- Inden døre, i vores moderne conference- og mødelokaler placeret i Sagnlandets Velkomstcenter, der opvarmes med bæredygtig jordvarme og solenergi. Her finder man alle moderne AV-faciliteter samtidig med, at man er lige midt i de smukkeste, naturskønne og fredelige omgivelser.
- Uden døre, hvor vores Eventafdeling tilbyder autentiske oplevelser og arrangementer, bl.a.: rundvisninger, oldtidsdyst på praktiske færdigheder, fortidsquizz, oldtidsgourmet, rollespil og mange andre aktiviteter og samarbejdsøvelser, der bringer smilet frem og ryster gruppen sammen.

Firmaer og grupper kan vælge mellem forskellige færdige pakkeforløb, ligesom vi naturligvis gerne skræddersyr events og arrangementer til vores kunder.

I 2015 benyttede i alt 1.877 erhvervsturister sig af vores tilbud til virksomheder.

Autenticitet, storytelling og prøv-selv

Fælles for de arrangementer vi tilbyder erhvervskunder er, at de aktiviteter der indgår alle rummer spændende kulturhistoriske fortællinger baseret på autenticitet og faglig viden. Aktiviteterne er desuden tilrettelagt, så de sikrer høj grad af aktiv deltagelse. Med det vil vi sikre deltagernes indlevelse og opmærksomhed samtidig med, at de oplever sig selv som led i en meget lang kæde af kreative og innovative mennesker, der gennem hundreder af generationer har skabt grundlag for vores verden af i dag.

De nøgleord vi arbejder efter er derfor: Autenticitet, Storytelling & Prøv-Selv. Alt udfoldet i indholdsrige, fællesskabsopbyggende oplevelser i den danske natur, der er en uovertruffen ramme for afbræk i dagligdagen og virksomhedens vante rammer. Her stifter udenlandske samarbejdspartnere og internationale mødedeltagere desuden bekendtskab med dansk kultur på en ny og spændende måde.

I Sagnlandet kan virksomheder omsætte CSR-politik i praksis

Når firmaer, offentlige arbejdspladser og organisationer afholder et møde eller arrangement får de ikke bare selv en enestående oplevelse. De bidrager samtidig med at støtte Sagnlandets almennyttige formålsparagraf til gavn for skoleundervisning, folkeoplysning og forskning.

Dette bidrag er en stor hjælp i Sagnlandets arbejde og vi takker mange gange!

"Bliv en bedre leder med det samme" – nyt kursuskoncept

Sagnlandets Eventafdeling har i 2015 udviklet et helt nyt kursuskoncept målrettet et særligt erhvervskunde segment, ledere. Det skete på foranledning af en henvendelse fra to erhvervsfolk, der beskæftiger sig med lederudvikling og coaching. I et godt og inspirerende samarbejde med erhvervspsykolog Dennis Rasmussen, Playingfield, og ledelsescoach Carsten Reves, Reves Consult samt med økonomisk støtte fra Region Sjællands pulje til Kultur-Erhvervs samarbejder blev der i 2015 udviklet et helstøbt koncept for et anderledes lederkursus, hvor kulturhistoriske fortællinger er integreret med ledelsesteori. Projektet er allerede præsenteret s. xxx.

Forud var gået en længere udviklingsproces samarbejdspartnerne imellem med afsæt i en opstillet undersøgelsesmodel baseret på følgende spørgsmål:

- Hvordan kan leder- og ledelsesudvikling udføres i fysiske rammer i naturen? Og hvad giver det?
- Hvordan kan kultur inddrages i leder- og ledelsesudvikling? Og hvad giver det?
- Hvordan kan leder- ledelsesudvikling med et begrebsligt/teoretisk funderet udgangspunkt omsættes i rammer, der involverer naturen (og dermed sanserne og kroppen) og inddrager kulturfortællinger (og dermed historisk bevidsthed og perspektiver) understøtte en mere helhedsorienteret udvikling?
- Hvordan kan dette koncept virke som spejl for læring i forhold til daglig ledelse?

Undersøgelsesmodellen tjente efterfølgende til: Afklaring af mål og målgrupper; Afklaring af kapacitet – tid og deltagerantal; Afklaring af økonomi – salgspris /udgifter; Valg af lederkompetencer i fokus; Drøftelse af mulige, praktiske kulturhistoriske samarbejdsøvelser; Drøftelse af egnede kulturhistoriske fortællinger & pointer; Prioritering af øvelser i forhold til en række variationskriterier (Feminin/Maskulin, Fysisk/Verbal, Kreativ, Logisk, Koordinerende, Produktorienteret); Varighedskriterier (max. 55 min. pr. øvelse); Beliggenhedskriterier (Ude/Inde, historisk miljø); Sværhedsgrad.

Det grundige forberedende analyse og planlægningsarbejde med suppleret med flere testforløb af en dags varighed på egne Sagnlands medarbejdere for at kulminere med et egentligt 2-dages pilotkursus afprøvet på 5 eksterne ledere efterfulgt af skriftlig og mundtlig feedback, der resulterede i den endelige udformning af kursuskonceptet.

Endnu et citat fra lederfeedbacken lyder:

"Et godt kursus der giver meget praktisk oplevelse af opmærksomhedspunkter i ens ledelse og i fysiske og historiske rammer, der adskiller det markant fra andre kurser og dermed bliver dybt forankret både bevidst og ubevidst"

Erhvervsleder og Pilotdeltager

Her skal lyde stor tak til de fem ledere fra hhv. private virksomheder, private organisationer og offentlige institutioner, der velvilligt stillede sig til rådighed i to fulde arbejdsdage for afprøvning af kursuskonceptet og efterfølgende gav værdifuld feedback. En feedback der har bekræftet os i, at kurset har stor relevans og giver et varigt ledelsesmæssigt udbytte, der er klart omsætteligt i daglig praksis efterfølgende. Kurset udbydes fra og med 2016 som et nyt produkt målrettet ledersegmentet i Eventafdelingens kundekreds.

Serviceøkonomi-studerende fra EASJ tester teorier i praksis

I 2015 fik Sagnlandet udvidet sine samarbejdsrelationer til Erhvervsakademi Sjælland (EASJ), der især har omfattet de erhvervsrettede uddannelser på Campus Roskilde. To lektorer fra Campus Slagelse henvendte sig vedrørende mulighed for gennemførelse af en fællesopgave på 2. semester for studerende på serviceøkonomiuddannelsen i samarbejde med Eventafdelingen. Det blev anledning til at Eventafdelingen formulerede en særlig virksomheds case som 20 studerende fik præsenteret på et ½ dagsseminar i Sagnlandet hvorefter de i 5 grupper og 4 uger senere skulle fremlægge deres skriftlige besvarelser ved en mundtlig præsentation for Sagnlandets Eventansvarlige, PR-ansvarlige og direktør.

Opgaven bestod i et en markedsanalyse, der skulle afdække potentialet for øget salg af møder i Sagnlandet i vinterhalvåret under hensyntagen til en generel forståelse af mødemarked og prisdannelse.

Opgaven gav dels anledning til 5 spændende gruppeopgaver og fremlæggelser og dels til at en serviceøkonomistuderende efterfølgende ønskede at tage et 12-ugersvirksomhedspraktik forløb i Sagnlandet som led i uddannelsen og med mulighed for at dykke dybere ned i sine ideer fra fællesopgaven. Det resulterede i at Sagnlandets Eventafdeling fik udviklet et digitalt kundefeedbacksystem til sine erhvervskunder samtidig med at den studerende fik en god og konkret erfaring med at omsætte teori til praksis gennem sine arbejdsopgaver og møder med konferencenkunder i Sagnlandet.

Såvel lektorer, studerende og Eventafdeling fik således et meget fint udbytte af denne nye samarbejdsrelation.

Frivillige

Sagnlandet Lejres Venner

Sagnlandet Lejre har en støtteforening, Sagnlandets Venner i Lejre, stiftet i 1986, der yder en værdifuld hjælp til Sagnlandet:

Foreningens formål er at skabe og opretholde forbindelsen mellem Sagnlandet Lejre og personer, institutioner samt virksomheder, der er interesserede i Sagnlandets virke, at udbrede kendskabet til og interessen for Sagnlandets arbejde samt ved særlige fysiske arrangementer at dyrke forbindelsen mellem Sagnlandet Lejre og Sagnlandet Lejres Venner. (vedtægternes § 2)

I 2015 talte foreningen 250 betalende medlemmer. Ca. 70 medlemmer støtter også op med praktisk bistand til diverse arbejdsopgaver. Det sker gennem forskellige laug, der er tilknyttet Sagnlandets historiske områder eller som frivillig på konkrete arbejdsopgaver og aktiviteter, undtagen undervisning.

De praktiske arbejdsopgaver og aktiviteter, man kan bistå med er f.eks. pasning af historiske haver, klining og kalkning af huse, reparation og vedligeholdelse af historiske bygninger, fletning af hegn, garvning af skind og meget mere. Foreningens bestyrelse arrangerer desuden udflugter, foredrag og kurser for foreningens medlemmer.

To gange årligt afholdes en forårs- og efterårsindsatsweekend, hvor Sagnlandets Venner og Sagnlandets medarbejdere arbejder sammen om klargøring til sæson og nedpakning for vinteren.

Frivillige historiske grupper og foreninger

Sagnlandet Lejre samarbejder hvert år med mange forskellige typer foreninger, der bistår Sagnlandet med aktiviteter på årets sæsonprogram. Det kan f.eks. være historiske re-entactment grupper som jernalderhæren Prindsens Hverving, der er fast tilknyttet Sagnlandet og andre grupper på ad hoc basis.

F.eks. grupper specialiseret i vikingetiden, romerriget, stenalderen osv. Her til kommer rollespilsforeninger og andre interessegrupper indenfor f.eks. pilehåndværk m.fl. Samarbejdet med disse grupper gør det muligt for Sagnlandet at skabe store events og optrin til glæde for såvel publikum som foreningerne selv. I Sagnlandet får de en god fælles oplevelse, når de sammen demonstrerer og formidler deres særlige kunnen og viden for et stort publikum.

CSR (Coorporate Social Responsibility)

Samarbejder med velgørende organisationer

Sagnlandet Lejre har udarbejdet en CSR (Coorporate Social Responsibility) politik: Vi ønsker at gøre vores kulturoplevelser tilgængelige for målgrupper, der af økonomiske/socialle grunde ikke har mulighed for et besøg. Derfor har Sagnlandet kontaktet almennyttige og velgørende organisationer for at løfte vores samfundsansvar.

Derfor donerer vi løbende fribilletter til almennyttige og velgørende organisationer ligesom vi indgår samarbejdsaftaler om reduceret entre. Det sikrer, at organisationernes brugere kan opleve Sagnlandets videnspædagogiske kulturformidling på meget fordelagtige vilkår.

I 2015 indgik Sagnlandet Lejre en to-årig partnerskabsaftale med RED BARNET og donerede 1.000 sæsonkort til en samlet værdi af over 100.000 kr. som RED BARNETS medarbejdere kan uddele til børnefamilier, der af forskellige grunde ikke har samme muligheder for adgang til kulturoplevelser. Samarbejdsaftalen giver desuden RED BARNETS mange frivilligkoordinatorer mulighed for adgang til pædagogiske kurser i Sagnlandet til særpris.

I 2015 indgik Sagnlandet samarbejdsaftale Care4You Association, en privat organisation, der varetager opgaver i forhold til særlige flygtninge og integrationspolitiske problemstillinger, herunder arrangerer sommerudflugter for flygtningefamilier. Her donerede Sagnlandet 100 sæsonkort.

Sagnlandet modtager mange henvendelser om sponsering af fribilletter og gavekort mm. fra en lang række frivillige organisationer inden for sport, ældre, almennyttigt arbejde mm. I 2015 støttede Sagnlandet blandt andet følgende foreninger/arrangementer: Børns Voksen Venner, Den Glade Sommerlejr, Foreningen Udsatte i Danmark, Hvalsø Tennismesterskab, IBIS-læseraketten, International Børneby, Lille Vestervang Børnehaves Bazardag Nørrebro Festivalen, Roskilde Flygtningevenner, Roskilde Julehjælp, Skovløberen Motionsløb, Syriensindsamlingen ved Uldum Højskole, Tølløse Skolelotteri, m.fl.

Bæredygtighed

Sagnlandet Lejre tilstræber i videst muligt omfang inden for sit økonomiske råderum at tænke bæredygtighed ind i sin daglige drift.

Derfor er Sagnlandes Velkomstcenter og Multihus doneret af henholdsvis Velux Fondene og Augustinus Fonden bygget med henblik på bedst mulig udnyttelse af energiformer, der er CO2-neutrale.

Vi anvender således jordvarme, solfangere samt træpillefyr, der fyres med affald fra træindustrien til rumopvarmning og til brugsvand.

Sagnlandet Lejre fik i 2015 certificeret sit historiske dyrehold som økologisk landbrug,

Formålsparagraf

Dynamik og udvikling er rodfæstet i Sagnlandet Lejres vedtægtsbestemte formål:

Centrets formål er at drive et forskningscenter for udførelse af etnologiske, historiske og arkæologiske eksperimenter. Herunder hører gennemførelse af forskningsopgaver og viderebringelse af resultaterne gennem videnskabelige kanaler og aktiv formidling og undervisning til borgerne. Alle indtægter anvendes til opfyldelse af dette formål.

Vision: En Fortid i en Nutid med en Fremtid

Sagnlandet Lejre tilstræber at vise, at historisk indsigt altid kan perspektivere nutidens problemstillinger samt at vores valg i dag, har konsekvenser for dagen i morgen.

Vision: En Fortid i en Nutid med en Fremtid

Børn og unge er morgendagens kultur- og naturforvaltere. Derfor er vores vigtigste opgave at give børn og unge indsigt i sammenhænge mellem teknologisk innovation, samfundsmæssige forandringer og ændringer i menneske- og natursyn gennem årtusinder. Vi har det udgangspunkt at:

- **HANDLING** uden **HOLDNING** signalerer **LIGEGYLDIGHED** ligesom
- **HOLDNING** uden **INDSIGT** signalerer **FORDOMSFULDHED**.

Derfor ser vi historisk indsigt som et stærkt udgangspunkt for børn og unges udformning af fremtidens samfund og værdisæt på.

Derfor hedder vores vision "En fortid i en nutid med en fremtid."

Mission: Jeg prøver og jeg forstår

Aktiv deltagelse er en hjørnesten i Sagnlandets virke og fremgår af vores mission. Den er inspireret af et gammelt kinesisk ordsprog: *Jeg hører, og jeg glemmer. Jeg ser, og jeg husker. Jeg prøver, og jeg forstår:*

Mission: Jeg prøver og jeg forstår

Sagnlandet Lejres mission er at skabe og formidle viden og forundring om fortidens levevis gennem eksperimental arkæologisk forskning, levendegørelse og undervisning baseret på aktiv deltagelse

Værdigrundlag: Mangfoldighed – Forståelse - Ansvar

Sagnlandet Lejre formidler historie for børn og voksne i en tid, der præges af globalisering. Hver dag bliver samfundet stedse mere komplekst og multikulturelt.

For at begå sig i respektfuld dialog i et sådant samfund, anser vi indsigt i historiske sammenhænge – ikke mindst hos børn og unge – som del af et dannelsesprojekt. Det viser, at alle mennesker har rødder i en specifik kultur, de er rundet af. Vi er alle historieskabte og historieskabende. Derfor har vi også et ansvar for, hvordan fremtiden skal se ud. Derfor baserer Sagnlandet Lejre sine aktiviteter på et værdigrundlag der tager udgangspunkt i følgende nøgleord:

Mangfoldighed i menneskers kultur, selv- og omverdensforståelse belyst i historisk perspektiv.

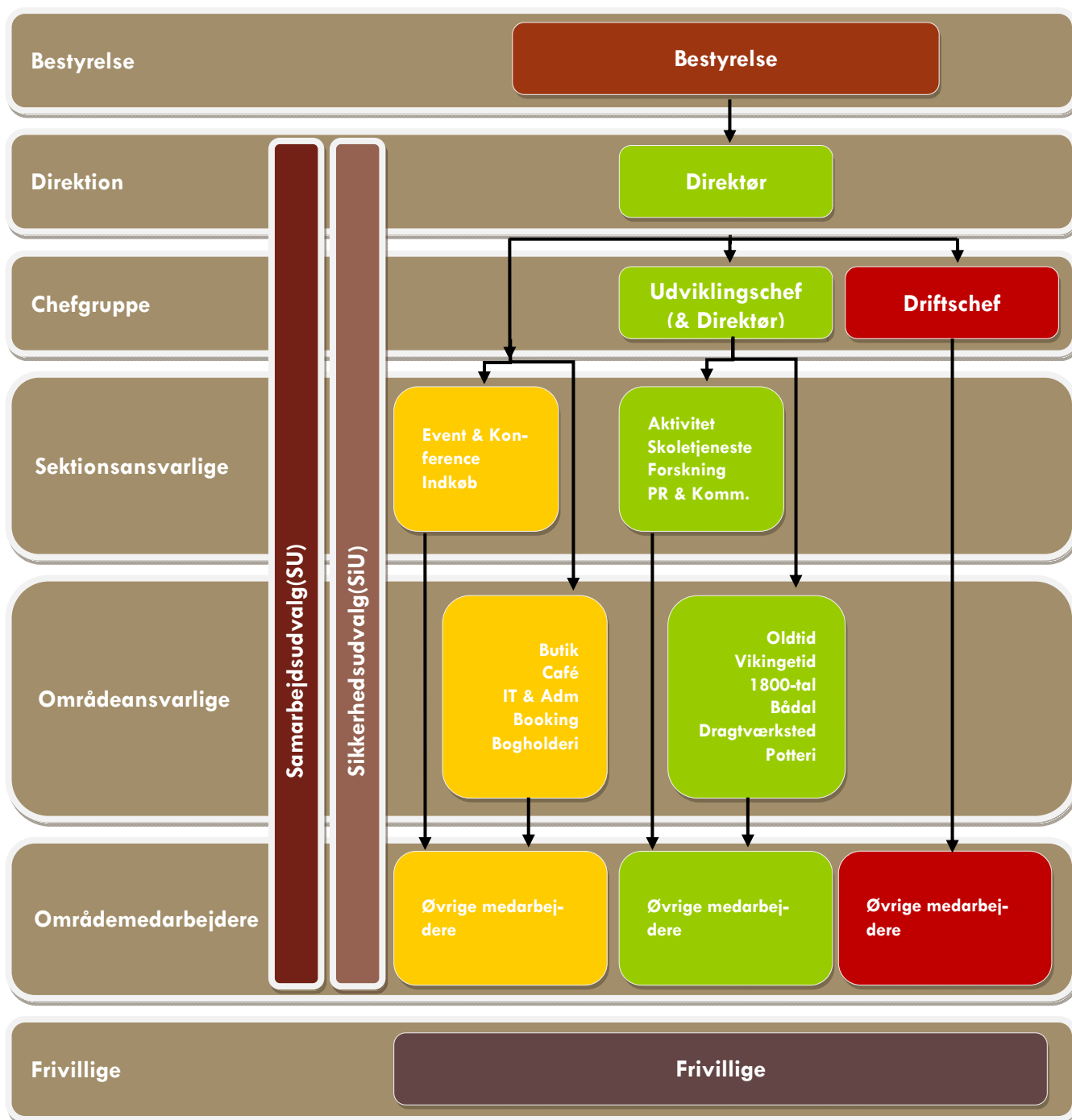
Forståelse af sammenhænge mellem kulturel baggrund og natursyn og ressourceudnyttelse.

Ansvar for en bæredygtig forvaltning af kultur- og naturarv

Organisation

Protektor: Hendes Majestæt Dronningen

Bestyrelse

Protektor	Hendes Majestæt Dronningen		
Forretningsudvalg	Formand Professor, Dr. Phil Kristian Kristiansen Göteborg Universitet	Næsteformand Advokat Flemming Damgård Larsen Folketingsmedlem,	Direktør Peter Skak Iversen DONG ENERGY A/S
	Konsulent Asger Høeg Experimentarium	*)Direktør Dorte Kiilerich Living Concepts	Professor, Ph.d. Rane Wil- lerslev, Aarhus Universitet
Øvrige bestyrelses- medlemmer	Borgmester Mette Touborg Lej- re Kommune	Civil ingeniør Søren Kähler	*)Folketingsmedlem Christi- ne Antorini
	Godsejer John Munro Ledreborg Slot		
Revisor	Statsautoriseret revisor Peter Rasborg BDO Revisionsaktieselskab		

*) Formelt indvalgt på årsmødet 18. marts 2016.

Direktion

Direktør	Direktør Lars Holten	
Chefgruppe	Udviklingschef (& Direktør) Lars Holten	Driftschef Stig Claussen

SAGNLANDET LEJRE – Historisk-Arkæologisk Forsknings- og Formidlingscenter

Slangealléen 2 – 4320 Lejre

Tlf. 4648 0878 – www.sagnlandet.dk – kontakt@sagnlandet.dk

CVR: 33247257

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Havneholmen 29 – 1561 København V

Tlf. 3915 5200 – www.bdo.dk – koebenhavn@bdo.dk